

**Hallituksen esitys Eduskunnalle vakuutusoikeuslaiksi
ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vakuutusoi-
keutta koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Uu-
dessa vakuutusoikeuslaissa säädettäisiin va-
kuutusoikeuden henkilöstöstä ja ratkaisuko-
koonpanoista eri asiaryhmissä sekä lainvoi-
maisien päätöksen poistamisesta ja purkamis-
esta.

Vakuutusoikeuden päätösvaltaiseen ko-
koonpanoon kuuluisi kolme lakimiesjäsen-
tä niin kuin nykyisin. Lääkärijäsen kuuluisi
kokoonpanoon yhden lakimiesjäsenen ase-
mesta, jos lääketieteellinen selvitys voi vai-
kuttaa asian ratkaisuun.

Muita jäseniä koskevaa sääntelyä selkeytet-
täisiin nykyisestä. Ansioeläke-, työttömyys-
turva- ja tapaturmavakuutusasioissa kokoon-
panoon kuuluisi kaksi työelämän ja työmark-
kinoiden oloja tuntevaa jäsentä. Samat yksi-
tyisen sektorin työoloja tuntevat jäsenet voi-
sivat kuulua kokoonpanoon kaikissa näissä
asiaryhmissä. Yrittäjien ansioeläkeasioissa
kokoonpanoon kuuluisi kaksi yritystoimin-
nan oloja tuntevaa jäsentä, maatalousyrittäji-
en ansioeläke- ja tapaturmavakuutusasioissa
kaksi maatalousyrittäjien oloja tuntevaa jä-
sentä sekä sotilasvamma-asioissa kaksi kor-
vauksensaajien oloja tuntevaa jäsentä tai yksi
korvauksensaajien oloja tunteva jäsen ja yksi
sotilasjäsen. Nykyisin maallikkojäseniä osal-
listuu vakuutusoikeudessa myös kansanelä-
keasioiden ja opintotukiasioiden käsittelyyn.
Ehdotuksen mukaan nämä asiat ratkaistaisiin
vakuutusoikeudessa kolmen jäsenen kokoon-
panossa.

Tapaturmavakuutusasioissa voitaisiin edel-
leen hakea muutosta valittamalla korkeim-
paan oikeuteen niin kuin nykyisin.

Korkein hallinto-oikeus voisi kaikissa

toimeentuloturvan asiaryhmissä purkaa va-
kuutusoikeuden päätöksen, jos asian käsitte-
lyssä vakuutusoikeudessa on tapahtunut me-
nettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vai-
kuttaa päätökseen.

Ylimääräinen muutoksenhaku ei toimeen-
tuloturva-asioissa enää ohjautuisi korkeim-
paan oikeuteen muissa tapauksissa kuin niis-
sä, joissa on kyse ylimääräisestä muutoksen-
hausta korkeimman oikeuden päätökseen.

Eläkkeensaajien asumistuesta annettua la-
kia, kansaneläkelakia, koulutus- ja erorahas-
tosta annettua lakia, lukiokoulutuksen ja
ammattillisen koulutuksen opiskelijoiden
koulumatkatuesta annettua lakia, sairausva-
kuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaa-
misesta maatalousyrittäjille annettua lakia ja
tapaturmavakuutuslakia muutettaisiin niin,
että muutosta voisi hakea vakuutusoikeudelta
asioissa, joissa nykyisin on yksiasteinen vali-
tustie muutoksenhakulautakuntaan. Myös
palkkaturva-asioissa muutoksenhaku työttö-
myysturvalautakunnan päätöksestä ohjattai-
siin vakuutusoikeuteen.

Vakuutusoikeuden organisaatiota kehitet-
täisiin nykyistä joustavammaksi ja erikois-
tuneemmaksi. Vakuutusoikeus jakaantuisi
osastoihin, jotka voisivat erikoistua asiaryh-
mittäin. Osastoa johtaisi laamanni. Osa rat-
kaisutoiminnan seurannasta ja ohjaamisesta
siirtyisi laamaneille. Ylituomari vastaisi
kuitenkin edelleen viime kädessä ratkaisui-
käytännön yhdenmukaisuudesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan
voimaan 1 päivänä toukokuuta 2003.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousar-
vioesitykseen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Vakuutusosoikeuden asema	4
Vakuutusosoikeuden henkilöstö	4
Vakuutusosoikeuden kokoonpano	5
Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa.....	6
Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen	7
Korkeimman hallinto-oikeuden asema.....	7
1.2. Nykytilan arviointi.....	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	8
2.2. Keskeiset ehdotukset	8
Vakuutusosoikeuden jakaminen osastoiksi	8
Vakuutusosoikeudessa käsiteltävät asiat	9
Vakuutusosoikeuden kokoonpano	9
Hallintoasioiden käsittely	9
Vakuutusosoikeuden ylituomari.....	10
Ylimpien tuomioistuinten asema	10
3. Esityksen vaikutukset	10
3.1. Taloudelliset vaikutukset	10
Vakuutusosoikeus.....	10
Korkein hallinto-oikeus.....	11
Korkein oikeus	11
3.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan.....	11
3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	11
4. Asian valmistelu	11
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotusten perustelut	13
1.1. Vakuutusosoikeuslaki	13
1 luku. Vakuutusosoikeuden tehtävä ja henkilöstö	13
2 luku. Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa.....	15
3 luku. Ylimääräinen muutoksenhaku	20
4 luku. Erinäiset säännökset.....	22
1.2. Laki tuomareiden nimittämisestä.....	22
1.3. Laki eläkkeensaajien asumistuesta	23
1.4. Kansaneläkelaki	23
1.5. Laki koulutus- ja erorahastosta.....	23

1.6.	Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta.....	24
1.7.	Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille.....	24
1.8.	Palkkaturvalaki.....	24
1.9.	Merimiesten palkkaturvalaki	25
1.10.	Tapaturmavakuutuslaki.....	25
1.11.	Rikosvahinkolaki	26
1.12.	Sotilasvammalaki.....	26
2.	Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	26
3.	Voimaantulo	26
4.	Sääntämisyjärjestys	26
LAKIEHDOTUKSET		28
	Vakuutusosoikeuslaki	28
	tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta	32
	eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta	34
	kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta	34
	koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta.....	35
	lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta.....	35
	sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta.....	36
	palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta	37
	merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta	38
	tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta.....	39
	rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentin kumoamisesta	39
	sotilasvammalain 25 §:n 3 momentin kumoamisesta	40
LIITE		41
RINNAKKAISTEKSTIT		41
	tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta	41
	eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta	44
	kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta	45
	koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta.....	46
	lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta.....	47
	sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta.....	49
	palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta	50
	merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta	51
	tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta.....	52

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Vakuutusoikeyden asema

Vakuutusoikeyden tehtävänä on sosiaaliturva-asioiden erityistuomioistuimena käsitellä muutoksenhakuasioita, jotka sosiaaliturvalainsäädännön mukaan kuuluvat sen toimialtaan.

Vakuutusoikeyden organisaatiosta säädetään vakuutusoikeydesta annetussa laissa (14/1958) ja vakuutusoikeydesta annetussa asetuksessa (264/1982). Tarkempia määräyksiä asioiden käsittelystä ja toiminnan muusta järjestelystä annetaan vakuutusoikeyden työjärjestyksessä, jonka vakuutusoikeyden vahvistaa.

Vakuutusoikeydesta on muodostunut laaja-alainen sosiaaliturva-asioiden ylin muutoksenhakuaste. Tapaturmavakuutusasioissa on kuitenkin mahdollista valittaa vakuutusoikeyden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, jos kyse on oikeudesta korvaukseen, korvausvelvollisuudesta tai perustevalituksesta, mikäli korkein oikeus myöntää valitusluvan. Lisäksi korkeimmalta oikeudelta voidaan hakea muutosta ylimääräisillä muutoksenhakukeinoilla tapaturmavakuutusasioissa, sotilasvamma-asioissa ja rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista koskevissa asioissa.

Vakuutusoikeyden henkilöstö

Vakuutusoikeydessä on vakuutusylituomari, vanhempia ja nuorempia vakuutustuomareita sekä esittelijöinä vakuutussihteereitä. Vakuutussihteeri voi toimia myös yhtenä lakimiesjäsenenä. Lisäksi vakuutusoikeydessä on lääkärijäseniä ja muita maallikkojäseniä sekä tarpeellinen määrä heidän varajäseniään.

Vakuutusoikeyden toimii jaostoihin jakaantuneena. Jaoston puheenjohtajana toimii vanhempi vakuutustuomari ja toisena lakimies-

jäsenenä sekä tarkastavana jäsenenä nuorempi vakuutustuomari.

Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä. Esittelijänä toimii tavallisesti vakuutussihteeri. Vakuutussihteerit ovat suorittaneet oikeustieteen kandidaatin tutkinnon. Myös muun tutkinnon suorittanut virkamies voidaan määrätä esittelijäksi, mutta käytännössä tätä mahdollisuutta ei ole käytetty, sillä niin sanottujen lainopillisten asioiden ratkaiseminen edellyttää kolmatta lakimiesjäsentä ja asian esittelijänä toimiva vakuutussihteeri toimii vakuutusoikeydesta annetun asetuksen 7 §:n mukaan myös kolmantena lakimiesjäsenenä.

Kullakin jaostolla asioita esittelee kolme vakuutussihteeriä. Valitusasioiden valmistelussa avustaa esittelijän työparina toimiva osastosihteeri. Valtaosa osastosihteereistä on suorittanut korkeakoulututkinnon. Toimisto- ja hallintopalvelut ovat yhteisiä kaikille jaostoille.

Vakuutusoikeydessä oli vuonna 2001 yhdeksän jaostoa, joilla työskenteli 19 vakuutustuomaria ja 27 esittelijänä toimivaa vakuutussihteeriä. Muu henkilöstö mukaan lukien henkilöstön määrä oli yhteensä 103. Lääkärijäseniä oli 8 ja lääkärivarajäseniä 7. Maallikkojäseniä ja maallikkovarajäseniä oli yhteensä 118.

Jaostojen kokoonpanot muutetaan noin vuoden välein, jolloin nuoremmat vakuutustuomarit ja jaoston esittelijät siirtyvät toiselle jaostolle. Vakuutussihteerit esittelevät yleensä kahteen tai kolmeen eri asiaryhmään kuuluvia asioita, joihin he erikoistuvat useamman vuoden ajan. Sen sijaan vakuutustuomarit eivät erikoistu mihinkään asiaryhmään, vaan vaihtavat niitä vuosittain jaostojen kokoonpanojen muuttuessa.

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa, jossa asian käsittelyyn osallistuvat kaikki vakinaisen vakuutustuomarin viran haltijat. Juoksevat hallintoasiat ratkaisee vakuutusylituomari, joka myös valvoo vakuutusoikeyden ratkaisukäytännön yhtenäisyyttä seuraamalla

vakuutusoikeyden ratkaisuja. Tulosjohtamisessa vakuutusoikeyus toimii yhtenä tulositykikkönä, jonka tuloksellisuudesta vastaa vakuutusylytuomari.

Vakuutusoikeyden kokoonpano

Oikeudenkäyntiasiat käsitellään vakuutusoikeyden jaostossa, jossa on puheenjohtajana vakuutusylytuomari tai vakuutustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä. Jos asia koskee lääkeopillista seikkaa, toisen lakimiesjäsenen asemesta asian käsittelyyn osallistuu lääkärijäsen. Lakimiesjäsenenä voi olla myös vakuutussihteri. Lisäksi asian käsittelyyn osallistuu kaksi maallikkojäsentä sen mukaan kuin vakuutusoikeyudesta annetun lain 5 a §:ssä säädetään tai jos jaosto niin päättää. Osa asioista käsitellään kolmijäsenisessä kokoonpanossa ilman maallikkojäseniä.

Kun kokoonpanoon kuuluu kaksi lakimiesjäsentä, molemmat lakimiesjäsenet ovat vakuutustuomareita. Kolmen lakimiesjäsenen kokoonpanossa kolmantena lakimiesjäsenenä toimii vakuutussihteri, joka toimii myös asian esittelijänä.

Vakuutusylytuomari ja vakuutustuomarit ovat päätoimisia. Heidät nimittää tasavallan presidentti tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) mukaisesti. Heidän kelpoisuusvaatimuksensa ovat vastaavat kuin muillakin tuomareilla. Niistä säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa.

Lääkärijäsenet ja muut maallikkojäsenet määrätään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. He hoitavat tehtävänsä sivutoimisesti. Heidän paikkansa vapautuessa kesken toimikauden määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Heidän oikeudestaan pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista säädetään.

Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Lääkärijäsenten ja heidän varajäsentensä määräämistä varten sosiaali- ja terveysministeriö tekee ehdotuksen oikeusministeriölle.

Muista maallikkojäsenistä ja niistä tahoista, joiden ehdotuksesta heidät määrätään, säädetään yksityiskohtaisesti vakuutusoikeyudesta annetun lain 5 a ja b §:ssä. Valtioneuvosto määrää heidät oikeusministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kaksi maallikkojäsentä osallistuu vakuutusoikeyudessa

asian käsittelyyn

1) kansaneläkelaiissa (347/1956), rintamasotilaseläkelaiissa (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetuissa asioissa,

2) työntekijäin eläkelaiissa (395/1961), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaiissa (134/1962) sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaiissa (662/1985) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma näiden lakien mukaiseen eläkkeeseen,

3) maatalousyrittäjien eläkelaiissa (467/1969) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma tämän lain mukaiseen eläkkeeseen, sekä maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetussa laissa (13-17/1990), luopumiseläkelaiissa (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/1992), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetussa laissa (1297/1994) ja maataloustuotannon lopettamistuesta annetussa laissa (1340/1996) tarkoitetuissa asioissa,

4) yrittäjien eläkelaiissa (468/1969) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako sairaus, vika tai vamma tämän lain mukaiseen eläkkeeseen,

5) merimieseläkelaiissa (72/1956) tarkoitetuissa asioissa,

6) kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaiissa (202/1964) tarkoitetuissa asioissa,

7) valtion eläkelaiissa (280/1966), valtion perhe-eläkelaiissa (774/1968), Suomen Pankista annetussa laissa (719/1997), kansaneläkelain 58 a §:ssä, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaiissa (298/1966), evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelaiissa (258/1970), kansanedustajain eläkelaiissa (329/1967), kansanedustajain perhe-eläkelaiissa (107/1990) sekä valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetussa laissa (870/1977) tarkoitetuissa asioissa,

8) tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) ja sotilastapaturmalaiissa (1211/1990) tarkoite-

tuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema näiden lakien mukaiseen korvaukseen,

9) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa (1026/1981) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema tämän lain mukaiseen korvaukseen,

10) työttömyysturvalaissa (602/1984), työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (763/1990), työmarkkinatuesta annetussa laissa (1542/1993) ja vuorottelupaakokeilusta annetussa laissa (1663/1995) tarkoitetuissa asioissa sekä asiassa, jossa on työttömyyskassalain (603/1984) nojalla hylätty kassan jäseneksi pääsy tai erotettu jäsen,

11) opintotukilaissa (65/1994) tarkoitetuissa asioissa ja

12) sotilasvammalaissa (404/1948) ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetussa laissa (1309/1994) tarkoitetuissa asioissa, jos asiassa on kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus, kuolema tai katoaminen näiden lakien mukaiseen korvaukseen.

Jos vakuutusosoikeudessa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmassa käytännöstä, voi jaosto päättää tai vakuu-

tusylituomari määrätä asian käsiteltäväksi täysistunnossa. Täysistunnossa on puheenjohtajana vakuutusylituomari ja jäseninä muut vakuutustuomarit sekä enintään vastaava määrä asianomaisia maallikkojäseniä. Täysistuntoja järjestetään käytännössä harvoin, vain noin 5-8 vuoden välein.

Vakuutusylituomari voi määrätä asian otettavaksi puheenjohtajallaan uudelleen käsiteltäväksi myös laajennetussa jaostossa, jolloin jaoston istuntoon osallistuvat hänen ohellaan asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja virassa vanhin vakuutustuomareista. Jaosto voi asiaa käsitellessään päättää asian siirtämistä laajennetussa jaostossa ratkaistavaksi. Laajennetun jaoston istuntoja järjestetään muutamia vuosittain.

Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa

Vakuutusosoikeuteen saapui vuonna 2001 yhteensä noin 10 700 asiaa. Suurimman asiaryhmän muodostivat eri eläkejärjestelmiin liittyvät ansioeläkeasiat sekä kansaneläkeasiat. Muita suuria asiaryhmiä olivat opintotukiasiat, työttömyysturva-asiat, työtapaturma-asiat, sotilasvamma-asiat, asumistukiasiat ja rikosvahinkoasiat.

	1997	1998	1999	2000	2001
Saapuneet asiat	12 409	11 601	11 533	11 602	10 684
Ratkaistut asiat	12 842	12 371	10 679	10 125	10 089
Ratkaisematta	8 961	8 191	9 045	10 540	11 134
Keskimääräinen käsittelyaika	9,4 kk	9,4 kk	10 kk	11 kk	13 kk
Kustannukset mk/asia	1 672	1 803	2 215	2 480	2 885

Taulukko: Vakuutusosoikeus 1997 - 2001

Vakuutusosoikeus on organisatorisesti korkeimman oikeuden alainen. Asian käsittelyssä sovelletaan vakuutusosoikeudessa hallintolainkäyttölakia (HLL, 586/1996), ellei erikseen toisin säädetä. Erytyissäännöksiä on esimerkiksi päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta ja siitä, mihin valitusjärjestelmä toimitetaan.

Vakuutusosoikeus voi järjestää suullisen käsittelyn, jos se on tarpeen asian selvittämi-

seksi. Vakuutusosoikeus on myös velvollinen järjestämään suullisen käsittelyn, jos yksityinen asianosainen pyytää sitä. Asianosaisen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää järjestämättä, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Vakuutusosoikeudessa järjestettiin 36 suullista käsittelyä vuonna 2001.

Vakuutusosoikeudesta annetun asetuksen 9

§:n mukaan vakuutusosoikeuden lakimiesjäsen ei saa osallistua sellaisen vakuutus- tai muun laitoksen toimintaan, jonka toimialaan kuuluvia asioita vakuutusosoikeus käsittelee. Maalikkokäytännön mukaan jäsen ei saa osallistua muun paitsi sellaisen laitoksen toimintaan, jonka toimialaa koskevan lain nojalla hänet on jäseneksi määrätty. Tässä säännöksessä tarkoitettuna osallistumisena laitoksen toimintaan ei pidetä valtuuskunnan, edustajiston, hallintoneuvoston ja muun sitä vastaavan elimen jäsenyyttä.

Finlex-rekisterissä julkaistaan lyhyitä kuvauksia tärkeimmistä vakuutusosoikeuden ratkaisuksista.

Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen

Korkeimpaan oikeuteen voidaan valittaa vakuutusosoikeuden päätöksestä työtaturma-, maatalousyrittäjien tapaturma- sekä sotilastapaturma-asioissa siltä osin kuin vakuutusosoikeuden päätöksessä on ratkaistu kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus tai kuolema korvaukseen tai kysymys korvausvelvollisuudesta taikka perustevalitus. Valittamiseen tarvitaan valituslupa. Valituslupaa haetaan vuosittain noin 200 - 240 tällaisessa asiassa, joista valituslupa myönnetään noin 7 - 14 asiassa. Julkaistujen ratkaisujen määrä on vaihdellut vuosittain yhdestä kuuteen.

Lisäksi korkeimmalta oikeudelta voidaan hakea muutosta ylimääräisenä muutoksenhaku tapaturmavakuutusasioissa, rikosvahinkoasioissa ja sotilasvamma-asioissa. Korkeimmalla oikeudella on näissä asioissa rinnakkainen purkuvalta vakuutusosoikeuden kanssa. Korkeimman oikeuden omiin päätöksiin kohdistuvat purkuhakemukset voi tutkia vain korkein oikeus. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hakemusten määrä näissä asiaryhmissä on vuosittain noin 10-20. Hakemukset, joissa on kyse vakuutusosoikeuden päätöksen purkamisesta asiassa esitetyn uuden selvityksen perusteella, korkein oikeus tavallisesti siirtää vakuutusosoikeuteen. Korkein oikeus tutkii kuitenkin esimerkiksi sellaiset ylimääräistä muutoksenhakua koskevat hakemukset, joissa on kyse vakuutusosoikeuden menettelystä.

Korkein oikeus soveltaa sosiaalivakuutusasioiden käsittelyssä oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Korkeinta oikeutta

edeltävissä valitusasteissa sovelletaan näiden asioiden käsittelyssä menettelylakina hallintolainkäyttölakia.

Korkeimman hallinto-oikeuden asema

Korkeimmalta hallinto-oikeudelta ei nykyisin voida hakea muutosta vakuutusosoikeuden päätökseen valittamalla eikä ylimääräisellä muutoksenhaulla. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan valittaa työttömyysturvautakunnan päätöksestä palkkaturva-asiassa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävät sosiaalasiat ovat lähinnä sosiaalihuoltoasioita, joissa haetaan muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

1.2. Nykytilan arviointi

Vakuutusosoikeudesta on kehittynyt laaja-alainen toimeentuloturva-asioiden muutoksenhaku tuomioistuimien, joka toimii useimmissa tapauksissa ylimpänä oikeusasteena. Vakuutusosoikeutta koskeva nykyinen sääntely ei enää mahdollista riittävää toiminnan kehittämistä. Myös toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttävät laajempaa sääntelyn uudistamista.

Vakuutusosoikeudessa on tällä hetkellä yhdeksän jaostoa. Suurimpia asiaryhmiä käsitellään kuudella tai seitsemällä jaostolla. Jaostojen ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta valvoo viime kädessä vakuutusylituomari. Ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta turvataan lisäksi selvittämällä aikaisempaa oikeuskäytäntöä valmisteluvaiheessa sekä muilla keinoilla, kuten tuomaripalavereilla, lainkäyttöhenkilöstön keskinäisellä konsultaatiolla ja sisäisellä tiedotuksella. Vakuutusosoikeuden oikeustapaosrekisterijärjestelmää uudistetaan parhaillaan. Ratkaisutoiminnan yhtenäisyyden seurannan helpottamiseksi olisi tarpeen, että tästä vastaavien tuomareiden määrää lisättäisiin nykyisestä.

Vakuutusosoikeuden sisäisen organisaation tulisi turvata nykyistä paremmat mahdollisuudet menettelytapojen kehittämiseen niin, että vakuutusosoikeudessa voitaisiin parantaa päätösten perustelujen laatua ja huolehtia nykyistä paremmin siitä, että käsittelyajat eivät muodostu asianosaisten kannalta liian

pitkiksi.

Maallikkojäseniä koskeva nykyinen sääntely on monimutkaista. Vakuutusoikeuteen määrätään maallikkojäsenet erikseen jokaisen vakuutusoikeudesta annetun lain 5 a §:n 1 momentin alakohdan perusteella, joten vakuutusoikeudessa on 12 erilaista osittain maallikkojäsenistä koostuvaa kokoonpanoa. Pienissä asiaryhmissä, kuten merimieseläkeasioissa, erillinen kokoonpano hidastaa asian käsittelyä. Erityiskokoonpanoja tulisi käyttää vain asioissa, joiden ratkaisemisessa tarvitaan erityistä asiantuntemusta.

Eräissä toimeentuloturvan asiaryhmissä on nykyisin yksiasteinen valitustie muutoksenhakulautakuntaan. Näitä asiaryhmiä ovat eläkkeensaajien asumistukiasiat lukuun ottamatta takaisinperintää, koulumatkatukiasiat, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea koskevat asiat, sairausvakuutuslain mukaista omavastuuajan korvaamista maatalousyrittäjille koskevat asiat, kansaneläkkeen määrää koskevat asiat sekä tapaturmalautakunnan päätöksiä koskevat alistusasiat, joissa on kyse siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen. Yksiasteinen valitustie näissä asiaryhmissä poikkeaa muutoksenhakujärjestelmästä useimmissa muissa toimeentuloturva-asioissa.

Palkkaturva-asioissa muutosta työttömyys-turvautakunnan päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näissä asioissa valitustie poikkeaa muutoksenhakujärjestelmästä kaikissa muissa asiaryhmissä.

Perustuslain mukaan ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa käyttää korkein oikeus sekä hallintolainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus. Korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden välisen tehtäväjaon mukaan hallintolainkäytön yhdenmukaisuudesta huolehtiminen kuuluu korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Vakuutusoikeuden ja sen alaiseen muutoksenhakujärjestelmään kuuluvien lautakuntien päätöksiä ei palkkaturva-asioita lukuun ottamatta voida saattaa korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäviksi, vaikka niissä on kysymys hallintolainkäytöstä. Tämä merkitsee, että ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa käyttävän korkeimman hallinto-oikeuden toimivallan ulkopuolelle jää määrältään ja laadultaan mer-

kittävä asiaryhmäkokonaisuus. Näissä asioissa ei näin ollen voida muutoksenhakujärjestelmän piirissä huolehtia menettelyn yhdenmukaisuudesta muun hallintolainkäytön kanssa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Tavoitteena on vahvistaa muutoksenhakujärjestelmää toimeentuloturva-asioissa vakuutusoikeuden osalta. Esitys perustuu toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksiin (Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintö KM 2001:9). Komitean mietinnössä toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmää on tarkasteltu kokonaisuutena, johon kuuluvat muutoksenhaun eri vaiheet.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vakuutusoikeutta koskevaa lainsäädäntöä sekä kehittää vakuutusoikeuden organisaatiota nykyistä joustavammaksi ja erikoistuneemmaksi. Keskeisistä vakuutusoikeuden toimintaa koskevista kysymyksistä säädettäisiin uudessa vakuutusoikeuslaissa.

Esityksen tavoitteena on myös yhdenmukaistaa sääntelyä toimeentuloturvan eri asiaryhmissä. Tavoitteena on, että toimeentuloturva-asioissa on kaksiasteinen muutoksenhakujärjestelmä, jossa ensimmäisenä oikeusasteena toimivat muutoksenhakulautakunnat ja toisena oikeusasteena vakuutusoikeus.

Yhtenä tavoitteena on turvata korkeimmalle hallinto-oikeudelle mahdollisuus huolehtia hallintolainkäytön menettelyn yhdenmukaisuudesta myös toimeentuloturva-asioissa.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Vakuutusoikeuden jakaminen osastoiksi

Vakuutusoikeuden jakaminen pienempiin helpommin hallittaviin yksiköihin toteutettaisiin jakamalla vakuutusoikeus osastoiksi. Nykyisten asiamäärien pohjalta arvioituna vakuutusoikeuteen voitaisiin muodostaa kolme osastoa.

Samankaltaiset asiat voitaisiin jakaa osastoittain esimerkiksi niin, että yhdellä osastolla käsiteltäisiin työeläke- ja muita eläkeasioita, toisella osastolla työtapaturma-, sotilasvamma- ja rikosvahinkoasioita ja kolmannelle osastolla avustustyyppisiä asioita, kuten vammaistuki-, hoitotuki, asumistuki-, opintotuki- ja työttömyysturva-asioita. Vakuutus- oikeustuomarit erikoistuisivat nykyistä enemmän osastollaan käsiteltäviin asiaryhmiin. Tämä tehostaisi juttujen käsittelyä ja parantaisi ratkaisujen laatua.

Osastojen johtamista varten perustettaisiin uusia vakuutus- oikeuden laamannin virkoja. Laamannin tehtävänä olisi seurata oikeuskäytäntöä osastollaan sekä vastata osastonsa tulostavoitteen toteutumisesta. Tämä olisi käytännössä mahdollista, sillä kukin osasto ratkaisisi vuosittain 3 000 – 4 000 juttua. Lisäksi laamanni osallistuisi juttujen käsittelyyn osaston yhden ratkaisukokouksen puheenjohtajana.

Jokaiselle osastolle perustettaisiin vakuutus- oikeuden asessorin virka. Asessorin tehtävänä olisi toimia vanhempana esittelijänä ja avustaa osaston laamannia sekä suorittaa hänelle määrättyjä erityistehtäviä.

Vakuutus- oikeudessa käsiteltävät asiat

Vakuutus- oikeuteen ohjattaisiin muutoksenhaku myös palkkaturva- asioissa sekä niissä toimeentuloturvan asiaryhmissä, joissa muutoksenhakulautakunta toimii nykyisin ainoana lainkäyttöasteena.

Vakuutus- oikeuden kokoukset

Vakuutus- oikeuden kokouksissa olisi lähtökohtana kolmen päätoimisen lakimies- jäsenen kokoukset niin kuin nykyisin. Yhden lakimies- jäsenen asemesta kokoukseen kuuluisi lääkäri- jäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Muita jäseniä koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin nykyisestä. Ansioeläke-, työttömyys- turva- ja tapaturmavakuutus- asioissa kokoukseen kuuluisi kaksi työlöjää tunnettua jäsentä. Samat yksityisen sektorin työlöjät tuntevat jäsenet voisivat kuulua kokoukseen kaikissa näissä asiaryhmissä. Yrittäjien ansioeläke- asioissa kokoukseen kuuluisi kak-

si yrittäjien työlöjää tunnettua jäsentä, maatalous- yrittäjien ansioeläke- ja tapaturmavakuutus- asioissa kaksi maatalous- yrittäjien työlöjää tunnettua jäsentä sekä sotilasvamma- asioissa kaksi korvauksensaajien työlöjää tunnettua jäsentä tai yksi korvauksensaajien työlöjää tunnettua jäsentä ja yksi sotilas- jäsen. Näiden asiaryhmien käsittelyyn osallistuu nykyisin vakuutus- oikeudessa maallikkoi- jäseniä. Työlöjien ja työmarkkinoiden olosuhteiden sekä yrittäjien ja maatalous- yrittäjien työlöjien tuntemuksella on merkitystä erityisesti asioissa, joiden ratkaiseminen edellyttää erilaisissa työtehtävissä tarvittavan työkyvyn arviointia.

Nykyisin maallikkoi- jäseniä osallistuu vakuutus- oikeudessa myös kansaneläke- asioiden ja opintotukiasioiden käsittelyyn. Ehdotuksen mukaan nämä asiaryhmät ratkaistaisiin vakuutus- oikeudessa kolmen jäsenen kokouksissa. Näiden asioiden ratkaisemisessa tarvitaan lähinnä kyseessä olevien etuusjärjestelmien ja toimeentuloturvan kokonaisuuden tuntemusta. Tavoitteena on, että vakuutus- oikeudessa olisi erityiskokouksia vain niissä asioissa, joissa erityisasiantuntemuksen turvaaminen edellyttää tällaista kokouk- sista.

Nykyiset perusratkaisukokoukset sekä täysistunto säilytettäisiin, mutta nykyisenkal- tainen laajennettu jaosto lakkautettaisiin. Se korvattaisiin vahvennetulla istunnolla, johon osallistuisivat asian käsittelyyn jo osallistu- neiden lisäksi osaston laamanni sekä osaston muut vakuutus- oikeustuomarit. Myös ylituomari voisi tarvittaessa osallistua vahvennet- tuun istuntoon. Vahvennettu istunto olisi nykyistä laajennettua jaostoa raskaampi, mutta nykyistä täysistuntoa kevyempi kokouk- sista.

Hallinto- asioiden käsittely

Hallinto- asiat ratkaistaan nykyisin hallinto- jaostolla, johon kuuluvat kaikki vakinaiset vakuutus- tuomarit. Tällainen kokoukset on osoittautunut raskaaksi hallinto- asioiden kä- sittelyyn. Tämän vuoksi ehdotetaan, että päätösvaltaa hallinto- asioissa käyttäisi ylituomari, ellei toisin ole erikseen säädetty. Vain erik- seen säädetty merkittävimmät hallinto- asiat ratkaistaisiin hallinto- istunnossa, johon osal- listuisivat kaikki vakinaiset vakuutus- oikeus-

tuomarit.

Vakuutus oikeuden ylituomari

Osa ratkaisutoiminnan seurannasta ja ohjaamisesta siirtyisi laamaneille. Ylituomari vastaisi kuitenkin edelleen viime kädessä ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuden toteutumisesta. Ylituomari voisi edelleen osallistua myös ratkaisutoimintaan.

Ylimpien tuomioistuinten asema

Korkein hallinto-oikeus voisi kaikissa toimeentuloturvan asiaryhmissä purkaa vakuutus oikeuden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutus oikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Tämä ehdotus selkeyttää toimeentuloturva-asioiden lainkäytön suhdetta muuhun hallintolainkäyttöön ja korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä tuomiovallan käyttäjänä hallintolainkäyttöasioissa. Järjestely antaisi nykyistä paremmat mahdollisuudet huolehtia hallintolainkäytön yhdenmukaisuudesta.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaa koskevan sääntelyn valmistelussa on ollut esillä menettely, jossa vakuutus oikeuden päätöksen poistamista koskeva hakemus tulisi aina tehdä ensin vakuutus oikeudelle ja vasta vakuutus oikeuden ratkaistua asian voitaisiin vakuutus oikeuden päätöksen purkua hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella. Tämä pidentäisi kuitenkin asian kokonaiskäsittelyaikaa tarpeettomasti erityisesti niissä tapauksissa, joissa korkein hallinto-oikeus toteaisi vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen ja palauttaisi asian uudelleen käsiteltäväksi vakuutus oikeuteen. Esityksessä ei ehdoteta tällaista menettelyä.

Tapaturmavakuutusasioissa voitaisiin edelleen valittaa vakuutus oikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, sillä näihin asioihin liittyy muun ohessa myös vahingonkorvaus-oikeudellisia kysymyksiä.

Ylimääräinen muutoksenhaku tapaturmavakuutusasioissa korkeimpaan oikeuteen on käytännössä koskenut lähinnä joko uutta selvitystä tai menettelyvirhettä. Uutta selvitystä

koskevat hakemukset korkein oikeus on tavallisesti siirtänyt käsiteltäväksi vakuutus oikeudessa päätöksen poistamista koskevin asioina.

Koska tapaturmavakuutusasioissakin olisi ehdotuksen mukaan mahdollista hakea vakuutus oikeuden päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta vakuutus oikeudessa tapahtuneen olennaisen menettelyvirheen perusteella, ei ylimääräisen muutoksenhaun mahdollisuutta korkeimpaan oikeuteen olisi enää tarpeen säilyttää. Ylimääräinen muutoksenhaku korkeimman oikeuden päätökseen ohjautuisi kuitenkin edelleen korkeimpaan oikeuteen.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vakuutus oikeus

Muutoksenhaun ohjaaminen muutoksenhukulautakunnan päätöksestä vakuutus oikeuteen eläkkeensaajien asumistukea, kansaneläkkeen määrää, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea, koulumatkatukea, palkaturvaa, sairausvakuutuslain mukaista omavastuun korvaamista maatalousyrittäjille sekä korvausvelvollista tapaturmavakuutuslaitosta koskevissa asioissa merkitsisi, että vakuutus oikeuteen saapuisi asioita jonkin verran enemmän kuin nykyisin.

Kyseessä olevat asiaryhmät ovat asiamääriltään vähäisiä. Suurimpia niistä ovat eläkkeensaajien asumistukea ja kansaneläkkeen määrää koskevat asiat, joita ratkaistaan tarkastuslautakunnassa vuosittain muutamia satoja. Uudistuksen voidaan arvioida lisäävän vakuutus oikeuteen saapuvien asioiden määrää noin 100-200 asialla vuodessa. Ehdotuksella ei välittömästi olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, mutta se olisi otettava huomioon, kun vakuutus oikeuden voimavoima kokonaisuutena tarkastellaan.

Vakuutus oikeuden organisaation uudistamisen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että vakuutus oikeuden osaston tulisi olla sopivan kokoinen. Nykyisen henkilöstömäärän pohjalta on arvioitu, että vakuutus oikeus voitaisiin jakaa kolmeen osastoon. Tämä merkitsisi kolmen laamannin ja kolmen asessorin

viran perustamista. Mikäli ehdotetut uudet virat perustetaan muuttamalla kolme nykyistä vanhemman vakuutustuomarin virkaa laamannin viroiksi ja kolme ylemmän palkkaluokan esittelijän virkaa asessorin viroiksi, tämä lisäisi kustannuksia virkojen palkkojen erotuksen verran. Sopeuttamalla osastolla tarvittavien lakimiesvirkojen määrää voidaan mahdollisesti saavuttaa säästöjä nykyiseen verrattuna. Kokonaisuutena organisaatiouudistuksen aiheuttamat lisäkustannukset voidaan arvioida vähäisiksi.

Korkein hallinto-oikeus

Palkkaturva-asioiden ohjaaminen korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutus-oikeuteen vähentäisi hiukan korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrää. Näitä asioita on saapunut korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuosittain noin 40.

Toisaalta rajoitettu ylimääräinen muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen lisäisi korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrää jonkin verran. Päätöksen purkaminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa olisi mahdollista vain sellaisen vakuutus-oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Näin rajattujen purkuhakemusten määrä voidaan arvioida niin vähäiseksi, ettei uudistus vaikuttaisi merkittävästi korkeimman hallinto-oikeuden työtilanteeseen.

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen muilla perusteilla kuuluisi yksinomaan vakuutus-oikeuden toimivaltaan. Tämä koskisi käytännössä erityisesti päätöksen poistamista uuden selvityksen johdosta. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saatettaisiin kuitenkin tehdä myös sellaisia purkuhakemuksia, jotka eivät kuuluisi sen toimivaltaan. Korkein hallinto-oikeus voisi kuitenkin siirtää tällaiset hakemukset vakuutus-oikeudelle.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, ettei uudistus aiheuttaisi lisäresurssien tarvetta korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Korkein oikeus

Esityksen vaikutukset korkeimpaan oikeuteen saapuvien asioiden määrään olisivat erit-

täin vähäisiä. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hakemusten määrä vähenisi ilmeisesti hiukan, sillä ylimääräinen muutoksenhaku ei enää ohjautuisi korkeimpaan oikeuteen muissa tapauksissa kuin niissä, joissa on kyse ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimman oikeuden päätökseen.

3.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotetut muutokset selkeyttävät osaltaan toimeentuloturva-asioiden muutoksenhaku-järjestelmää. Ne luovat edellytyksiä sille, että toimeentuloturva-asioissa on yhdenmukaisella tavalla kaksiasteinen valitustie samoin kuin muissakin hallintolainkäyttöasioissa.

Vakuutus-oikeuden organisaation kehittäminen vahvistaa asianosaisten mahdollisuutta saada valitusasiansa käsitellyksi vakuutus-oikeudessa nopeasti ja asiantuntevasti. Se turvaa myös nykyistä paremmin vakuutus-oikeuden ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta eri asiaryhmissä.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaa koskevat ehdotukset vahvistavat menettelyn yhdenmukaisuutta toimeentuloturvaa koskevien valitusten käsittelyssä muihin hallintolainkäytön asiaryhmiin verrattuna.

3.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uudistuksen myötä vakuutus-oikeudessa muuttuisi kolme vanhemman vakuutustuomarin virkaa vaativammiksi vakuutus-oikeuden laamannin viroiksi ja kolme esittelijän virkaa asessorin viroiksi. Vakuutus-oikeuden henkilökunnan määrässä ei tapahtuisi muutoksia.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintöön (KM 2001:9) ja vakuutus-oikeustyöryhmän ehdotukseen (Oikeusministeriö 14.9.2001).

Komitea tarkasteli toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmää kokonaisuutena, johon kuuluvat muutoksenhaun eri vaiheet. Vakuutus-oikeutta koskevat ehdotuksensa komitea laati hallituksen esityksen muotoon

siltä osin kuin ne ovat välittömästi toteutettavissa. Muutoksenhakulautakuntien osalta komitea laati ehdotuksensa kehittämislinjoiksi. Niiden yksityiskohtainen valmistelu edellyttää jatkotyötä.

Komitean mietintöön liittyi kahden jäsenen eriävät mielipiteet, jotka koskivat lähinnä intressitahojen ehdotusten pohjalta tapahtuvaa sivutoimisten jäsenten määräämistä toimeentuloturvan muutoksenhakuelimiin.

Komitea piti lähtökohtana kaksiasteista muutoksenhakujärjestelmää myös toimeentuloturva-asioissa samoin kuin muissa hallintolainkäyttöasioissa. Komitea ehdotti järjestelmän selkeyttämistä niin, että ensimmäisenä oikeusasteena kaikissa toimeentuloturva-asioissa toimisivat muutoksenhakulautakunnat ja toisena oikeusasteena vakuutus-oikeus. Muutoksenhakulautakuntia olisi neljä: toimeentuloturvan, eläketurvan, tapaturmasioiden sekä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta.

Muutoksenhakulautakuntien organisatorisesti itsenäistä asemaa vahvistettaisiin nykyisestä. Niitä koskevat keskeiset organisaatio-säännökset koottaisiin yhteen lakiin. Komitean ehdotuksen mukaan säännönmukainen tai ylimääräinen muutoksenhaku ei enää ohjautuisi missään toimeentuloturva-asioiden asiar ryhmässä korkeimpaan oikeuteen. Sen sijaan korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi mahdollisuus purkaa vakuutus-oikeuden päätös sellaisen vakuutus-oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Vakuutus-oikeustyöryhmä ehdotti vakuutus-oikeuden organisaation uudistamista niin, että vakuutus-oikeus jaettaisiin osastoihin ja osastojen johtamista varten perustettaisiin vakuutus-oikeuden laamannin virkoja. Osa ratkaisutoiminnan seuraamisesta siirtyisi yli-

tuomarilta laamanneille. Jokaiselle osastolle perustettaisiin myös asessorin virka. Nykyinen laajennettu istunto korvattaisiin vahvennetulla istunnolla. Hallintoasiat voisi ratkaista ylituomari lukuunottamatta merkittävimpiä hallintoasioita, jotka säädettäisiin erikseen ratkaistaviksi hallintoistunnossa.

Mietinnöstä ja työryhmän muistiosta on saatu lausunnot 75 taholta. Lausunnot olivat pääosin myönteisiä, mutta lausunnoissa esitettiin myös vastustavia tai varauksellisia käsityksiä. Osa lausunnonantajista piti edunvalvontajärjestöjen ehdotusten pohjalta määrättyjen jäsenten kuulumista lainkäyttöelinten kokoonpanoon ongelmana. Korkein oikeus katsoi, että muutoksenhakumahdollisuus korkeimpaan oikeuteen tulee säilyttää nykyisenä. Myös kaksi muuta lausunnonantajaa katsoi, että valitus-oikeuden säilyttämistä korkeimpaan oikeuteen valitusluvalla vielä harkittaisiin. Korkein hallinto-oikeus esitti, että päätöksen poistamishakemus vakuutus-oikeuteen olisi ensisijainen ja että päätöksen purkamista voitaisiin hakea korkeimmalta hallinto-oikeudelta vasta, kun vakuutus-oikeus on antanut asiasta ratkaisun.

Esitys on valmisteltu komitean ja työryhmän ehdotusten sekä niistä saatujen lausuntojen pohjalta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Vakuutus-oikeuden organisaation uudistaminen ehdotuksen mukaisesti edellyttää, että vakuutus-oikeuteen perustetaan kolme uutta laamannin virkaa. Nämä virat perustettaisiin muuttamalla kolme vanhemman vakuutus-tuomarin virkaa virkaa laamannin viroiksi. Tältä osin esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Vakuutusosoikeuslaki

1 luku. Vakuutusosoikeuden tehtävä ja henkilöstö

1 §. *Vakuutusosoikeuden tehtävä.* Pykälässä säädettäisiin yleisesti vakuutusosoikeuden tehtävistä. Se vastaisi sisällöltään pääosin nykyisen vakuutusosoikeudesta annetun lain 1 §:n 1 virkettä, mutta säännös olisi muotoiltu uudelleen. Sosiaaliturva-asioiden käsitteen asemesta siinä käytettäisiin suppeampaa toimeentuloturva-asioiden käsitettä, joka vastaisi paremmin vakuutusosoikeuden toimialaa.

Muutoksenhausta vakuutusosoikeuteen säädettäisiin erikseen etuuslainsäädännössä niin kuin nykyisin.

2 §. *Jäsenet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuutusosoikeuden lakimiesjäsenistä. Heidä olisivat vakuutusosoikeuden ylituomarin lisäksi vakuutusosoikeuden laamannit ja vakuutusosoikeustuomarit. Lisäksi jäseniä olisivat esittelijät sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Jäljempänä 9 §:ssä ehdotetaan vakuutusosoikeuden organisaatiota muutettavaksi niin, että nykyisten jaostojen sijaan muodostettaisiin suurempia yksiköitä, osastoja. Osaston päällikkönä toimisi laamanni. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kutakin osastoa kohden perustettaisiin vakuutusosoikeuden laamannin virka. Osaston päällikön virkanimike, laamanni, olisi vastaava kuin hovioikeuden osaston päällikkö. Laamannille kuuluisi vastuu yksikkönsä johtamisesta ja tulostavoitteen toteutumisesta.

Lisäksi ehdotetaan, että vakuutustuomareiden virkanimikkeistä poistetaan jako vanhempiin ja nuorempiin vakuutustuomareihin. Samalla vakuutustuomarin virkanimike ehdotetaan muutettavaksi tehtävää paremmin kuvaavaksi vakuutusosoikeustuomarin virkanimikkeeksi.

Esittelijän toimimisesta vakuutusosoikeuden lakimiesjäsenenä säädetään voimassa olevan

lain 5 §:n 1 momentissa. Tältä osin ehdotus on voimassa olevan lain mukainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutusosoikeuden muista jäsenistä. Ehdotuksen mukaan vakuutusosoikeudessa olisi päätoimisten lakimiesjäsenien lisäksi lääkärijäseniä, työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä sekä sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä. Heidän osallistumisestaan asioiden käsitteilyyn säädettäisiin lain 11 ja 12 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että vakuutusosoikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa ylituomari. Tämä vastaa nykyistä käytäntöä. Nykyisin ylituomarin tehtävän yleiskuvauksesta ja ylituomarin vastuusta tulosjohtamisessa ei ole säädetty laissa. Voimassa olevan työjärjestyksen mukaan vakuutusylituomari johtaa vakuutusosoikeuden toimintaa ja vastaa sen tuloksellisuudesta.

3 §. *Tuomareiden kelpoisuus ja nimittäminen.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosoikeuden päätoimisten tuomareiden kelpoisuudesta ja nimittämisestä. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

4 §. *Lääkärijäsenien kelpoisuus ja määrääminen.* Pykälässä säädettäisiin lääkärijäsenien kelpoisuudesta ja määräämisestä. Ehdotus vastaa pääosin nykyistä sääntelyä. Lääkärijäsen määrättäisiin kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisin heidät määrätään kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutos vahvistaisi heidän asemaansa tuomioistuimen jäsenenä. Vastaavaa sääntelyä ehdotetaan muiden sivutoimisten jäsenien määräämistä koskevassa 5 §:ssä.

Ehdotuksen mukaan lääkärijäsen voitaisiin määrätä enintään siihen asti, kunnes hän saavuttaa 6 §:ssä säädetyn eroamisiän. Vastaavaa säännöstä ei ole nykyisessä laissa, mutta se vastaisi tuomioistuinten asiantuntijajäsenien määräämisessä nykyisin noudatettavaa käytäntöä. Se vastaisi myös muiden sivutoimisten jäsenien määräämistä koskevaa 5 §:n ehdotusta.

5 §. *Muiden sivutoimisten jäsenien määrääminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jä-

senten sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten määräämisestä. Heidät määrättäisiin oikeusministeriölle tehtävien ehdotusten pohjalta. Näiden ehdotusten tekemisestä säädetäisiin 11 ja 12 §:ssä.

Tässä pykälässä tarkoitettut sivutoimiset jäsenet ja heidän varajäsenensä määräisi valtioneuvoston ohjesäännön 9 §:n 1 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto. Heidät määrättäisiin viideksi vuodeksi kerrallaan. Nykyisin valtioneuvosto määrää vakuutusoikeuden maallikkojäsenet kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutos vahvistaisi näiden jäsenten asemaa tuomioistuimen jäsenenä. Vastaavaa sääntelyä ehdotetaan lääkärijäsenten määräämistä koskevassa 4 §:ssä.

Tässä pykälässä tarkoitettu sivutoiminen jäsen voitaisiin määrätä enintään siihen asti, kunnes hän saavuttaa 6 §:ssä säädetyn eroamisiansä. Nykyisin maallikkojäsenten määräämisestä ei ole vastaavaa säännöstä, mutta säännös vastaisi tuomioistuinten asian tuntijajäsenten määräämisessä nykyisin noudatettavaa käytäntöä. Se vastaisi myös lääkärijäsenten määräämistä koskevassa 4 §:n ehdotusta.

Momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettuja jäseniä ja heidän varajäseniään määrättäisiin riittävä määrä. Nykyisin vakuutusoikeuden maallikkojäseniksi määrättävien lukumäärästä säädetään vakuutusoikeudesta annetun lain 5 b §:ssä. Varajäseniksi määrättävien lukumäärää ei ole säädetty laissa. Käytännössä varajäseniä määrätään niin monta kuin käytännössä arvioidaan tarvittavan. Varajäseniä määrätään useimmissa asiarühmissä kaksi kertaa niin monta kuin jäseniä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että oikeusministeriölle tehtävien ehdotusten tulee sisältää kaksi kertaa niin monta ehdotusta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan. Tämä vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa säännöstä vakuutusoikeudesta annetun lain 5 b §:n 3 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvosto määräisi tässä pykälässä tarkoitettut jäsenet, vaikka 11 ja 12 §:ssä tarkoitettua ehdotusta ei tehtäisi oikeusministeriölle määrääjässä tai ehdotus tehtäisiin puutteellisena eikä ehdotusta olisi pyynnöstä huolimatta tehty tai täydennetty. Säännös on tar-

peen, jotta vakuutusoikeudessa ei syntyisi tilannetta, jossa tuomioistuimella ei olisi päätösvaltaista kokoonpanoa. Sisällöltään vastaava säännös on työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 3 §:n 3 momentissa.

6 §. *Sivutoimisen jäsenen paikan vapautuminen ja eroamisikä.* Ehdotus vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä.

7 §. *Tuomarinvalla ja vakuutus.* Pykälässä säädettäisiin tuomarinvallasta ja vakuutuksesta. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

8 §. *Esittelijät.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusoikeuden esittelijöiden kelpoisuudesta ja virkanimikkeistä sekä heidän nimittämisestään.

Voimassa olevassa laissa esittelijän virkanimikkeenä on mainittu vain vakuutussihteeri. Kansaneläkelaitoksen etuuskäsittelijöiden virkanimikkeenä on samalla tavoin vakuutussihteeri. Tämä on aiheuttanut sekaannusta ja joskus myös sen, ettei vakuutusoikeutta ole mielletty Kansaneläkelaitoksesta riippumattomaksi erityistuomioistuimeksi. Tämän vuoksi vakuutussihteerin virkanimike ehdotetaan muutettavaksi vakuutusoikeussihteeriksi.

Aiemmin vakuutusoikeuden kansliapäällikkö oli vakuutussihteerin virassa. Kun muodostettiin erillinen kansliapäällikön virka, vakuutusoikeuden esittelijöitä koskeviin lain säännöksiin ei lisätty kansliapäällikköä. Tästä johtuen kansliapäällikkö ei ole voinut voimassa olevan lain mukaan toimia esittelemissään asioissa oikeuden toisen lakimiesjäsenenä. Kun tarkoituksena oli tuolloin ja on edelleenkin, että kansliapäällikön toimivalta hänen esittelemissään asioissa olisi vastaava kuin vakuutusoikeussihteerillä, ehdotuksessa esitetään mainittavaksi vakuutusoikeuden esittelijänä myös kansliapäällikkö.

Uutena esittelijän virkana ehdotetaan perustettavaksi kullekin osastolle yksi asessorin virka. Asessorin tehtävänä olisi toimia vanhempana esittelijänä ja avustaa laamannia osaston töiden järjestämisessä. Lisäksi asessori suorittaisi hänelle määrättyjä erityistehtäviä ja osallistuisi nuorempien esittelijöiden perehdyttämiseen ja kouluttamiseen. Asessoriksi pyrittäisiin valitsemaan kokeneimpia esittelijöitä. Tehtävän yhtenä tavoitteena olisi edistää urakiertoa sekä antaa paremmat valmiudet toimia myöhemmin vakuutusoikeus-

tuomarin tehtävissä.

Esityksessä ehdotetaan, että myös vakuutusoikeustuomari voisi toimia asian esittelijänä. Ehdotus mahdollistaisi lainkäyttöhenkilöstön voimavarojen joustavan hyödyntämisen. Tuomarin tehtävään nimitetty esittelijä hoitaa nykyisinkin hänelle esittelijänä kuuluneet keskeneräiset tehtävät loppuun.

Voimassa olevan lain 6 §:n mukaan esittelyn voi toimittaa vakuutusoikeuden määräämä muu virkamies. Tältä osin ehdotettu säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Tätä mahdollisuutta ei ole viime vuosina käytetty, mutta se voi kuitenkin olla tulevaisuudessa tarpeen. Oikeusturvan kannalta on tarpeen säätää vakuutusoikeuden esittelijäksi määräämän muun virkamiehen pätevyysvaatimukseksi soveltuva korkeakoulututkinto. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi vakuutusoikeuden osastosihteerien määräämisen esittelijäksi. Tällainen muu virkamies ei voisi edelleenkaan toimia oikeuden jäsenenä.

Voimassa olevan lain 3 §:n 1 momentin mukaan vakuutussihteerin tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut sekä tuomarin tehtäviin perehtynyt tai vähintään kolme vuotta vakuutusoikeuden esittelijänä toiminut. Kun vakuutusoikeuden esittelijöinä toimivat käytännössä nykyisin vain vakuutussihteerit, vaadittavan tuomarin tehtäviin perehtyneisyyden korvaaminen toimimalla vähintään kolme vuotta vakuutusoikeuden muuna esittelijänä kuin vakuutussihteerinä ei ole nykyisellään käytännössä mahdollista. Vakuutustuomariltakaan ei vaadita perehtyneisyyttä tuomarin tehtäviin eikä vakuutusoikeustuomarin pätevyysvaatimuksia ole tarkoitus muuttaa tältä osin. Näistä syistä vakuutusoikeussihteerin pätevyysvaatimuksia esitetään muutettavaksi siten, että vaatimuksena olisi ainoastaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto.

Kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusoikeussihteerin nimittäisi vakuutusoikeuden hallintoistunto. Voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentin mukaan vakuutussihteerin nimittää korkein oikeus viran oltua haettavana ja vakuutusoikeuden tehtyä virkaesityksen. Ehdotuksen mukaan vakuutusoikeus nimittäisi omat esittelijänsä samaan tapaan kuin muutkin ylemmät tuomioistuimet. Korkeimman oikeuden rooli tuomioistuinten esittelijöiden

nimittämisessä on muuttunut eikä se enää nimitä muidenkaan tuomioistuinten esittelijöitä.

2 luku. **Asioiden käsittely vakuutusoikeudessa**

9 §. *Vakuutusoikeuden osastot.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusoikeuden jakautumisesta osastoihin.

Vakuutusoikeus toimii tällä hetkellä jakaantuneena yhdeksään jaostoon. Osastojako koskevan ehdotuksen tarkoituksena on, että vakuutusoikeuden organisaatio perustuisi nykyisiä jaostoja suurempiin osastoihin, jotka pystyisivät toimimaan sisäisesti itsenäisinä tulosityksikköinä. Osastojalla pyritään lisäämään vakuutusoikeuden mahdollisuutta järjestää työskentelynsä mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Nykyisten asiämäärien pohjalta arvioituna vakuutusoikeuteen voitaisiin muodostaa kolme osastoa. Samankaltaiset asiat voitaisiin jakaa osastoittain esimerkiksi niin, että yhdellä osastolla käsiteltäisiin työeläke- ja muita eläkeasioita, toisella osastolla työtapa- turma-, sotilasvamman- ja rikosvahinkoasioita ja kolmannella osastolla avustustyyppisiä asioita, kuten vammaistuki-, hoitotuki, asumistuki-, opintotuki- ja työttömyysturva- asioita.

Tällainen asiaryhmien jakaminen mahdollistaisi erikoistumisen osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin. Vakuutusoikeustuomarit voisivat laaja-alaisen asiantuntemuksen turvaamiseksi siirtyä määrääjain toiselle osastolle. Riittävän erikoistumisen varmistamiseksi olisi kuitenkin tarpeen, että vakuutusoikeustuomarit työskentelisivät samalla osastolla vähintään 2-3 vuoden ajan.

Osastoa johtaisi ja sen tuloksellisuudesta vastaisi laamanni. Laamanni toimisi ylituomarille tulosvastuullisena osaston päällikkönä. Tavoitteena on, että laamannilla olisi syvälinen perehtyneisyys osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin. Näin hänellä olisi edellytykset suunnitella ja kehittää osaston toimintaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

10 §. *Vakuutusoikeuden ratkaisukokoonpano.* Tässä pykälässä samoin kuin 11 ja 12 §:ssä säädettäisiin vakuutusoikeuden päätösvaltaisesta kokoonpanosta. Vahvennetusta is-

tunnosta ja täysistunnosta säädettäisiin 13 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että vakuutus oikeuden kokoonpanoon kuuluisi puheenjohtajana toimivan lakimiesjäsenen lisäksi kaksi lakimiesjäsentä. Ehdotus vastaa nykyistä sääntelyä.

Ehdotuksen mukaan laamanni osallistuisi vakuutus oikeustuomareiden tapaan asioiden ratkaisemiseen osastollaan. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi puheenjohtajaksi myös laamanni.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että yhden lakimiesjäsenen asemesta kokoonpanoon kuuluisi lääkärijäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Työoloja tai yritystoimintaa tuntevien jäsenten sekä sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten osallistumisesta säädettäisiin 11 ja 12 §:ssä.

Voimassa olevan lain mukaan vakuutus oikeus voi kolmijäsenisessä kokoonpanossaan päättää, että maallikkojäsenet osallistuvat asian ratkaisuun silloinkin kun siitä ei ole nimenomaisesti säädetty laissa. Tällaista mahdollisuutta ei enää olisi, vaan sivutoimisten jäsenten osallistuminen asian ratkaisemiseen perustuisi ainoastaan vakuutus oikeuslakiin.

Lääkärijäsentä koskeva säännös vastaisi pääosin nykyistä säännöstä vakuutus oikeudesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa, mutta se olisi muotoiltu uudelleen. Säännöksessä ei enää mainittaisi lääkeopillista seikkaa, vaan lääkärijäsen osallistuisi asian käsittelyyn silloin, kun lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Tämä mahdollistaisi lääkärijäsenen tarkoituksenmukaisen osallistumisen silloin, kun lääketieteellisellä asiantuntemuksella voi olla merkitystä asiassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että muusta toimenpiteestä kuin pääasias ratkaisusta vakuutus oikeus voisi päättää ilman sivutoimisia jäseniä. Tämä mahdollistaisi muun muassa muutoshakemuksen peruutuksen käsittelemisen sekä suullisen käsittelyn järjestämisestä päättämisen ja muusta oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvästä toimenpiteestä päättämisen kolmijäsenisessä kokoonpanossa. Ehdotus vastaa nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä.

11 §. *Työoloja tai yritystoimintaa tunte-*

vat jäsenet. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten työelämän ja yritystoiminnan asiantuntemus järjestettäisiin asioiden käsittelyssä. Vakuutus oikeuslain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja sivutoimisia jäseniä osallistuisi pääosin niiden asioiden käsittelyyn, joiden käsittelyyn vakuutus oikeudessa osallistuu nykyisin maallikkojäseniä. Kansaneläke- ja opintotukiasiat ratkaistaisiin kuitenkin kolmen jäsenen kokoonpanossa.

Teknisesti säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että sivutoimisista jäsenistä säädettäisiin lakiviittausten asemesta etuuslajeittain.

Momentin 1-kohdassa tarkoitettaisiin seuraavien lakien mukaisia etuuksia:

- työntekijäin eläkelaki (395/1964),
- lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki (134/1962),
- taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki (662/1985),
- merimieseläkelaki (72/1956),
- tapaturmavakuutuslaki (608/1948),
- sotilastapaturmalaki (1211/1990),
- työttömyysturvalaki (602/1984),
- työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (763/1990),
- työmarkkinatuesta annettu laki (1542/1993),
- vuorotteluvapaakokeilusta annettu laki (1663/1995),
- työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annettu laki (1402/1997),
- palkkaturvalaki (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalaki (927/1979),
- laki koulutus- ja erorahastosta (537/1990),
- maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettu laki (493/1999), ja
- kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki (189/2001).

Tarkoituksena on, että kohdassa mainitut etuuslajit kattaisivat kaikki ne etuudet, joita maksetaan edellä mainittujen säädösten perusteella. Esimerkiksi työmarkkinatukea voidaan maksaa työmarkkinatuesta annetun lain perusteella taikka kotoutumistukena, koulutuspäivärahana tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain perusteella. Työmarkkinatukea koskeva maininta tarkoittaisi, että työoloja tuntevat jäsenet osallistuisivat asian kä-

sittelyyn riippumatta siitä, minkä lain perusteella työmarkkinatukea maksetaan.

Samat 1-kohdassa tarkoitetut yksityisen sektorin työoloja tuntevat jäsenet voisivat osallistua kaikkien tässä kohdassa mainittujen asiaryhmien käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosoikeuden maallikkojäsenet määrätään erikseen työeläke-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysturva-asioiden käsittelyä varten. Niissä tarvitaan kuitenkin samantyyppistä työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden asiantuntemusta.

Ehdotuksen mukaan 1-kohdassa tarkoitetut työoloja tuntevat jäsenet osallistuisivat myös merimieseläkeasioiden käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosoikeuteen määrätään erikseen merimieseläkeasioiden käsittelyyn osallistuvat maallikkojäsenet. Kyseessä on kuitenkin pieni asiaryhmä, joten erillinen kokoonpano hidastaa käytännössä näiden asioiden käsittelyä. Erillistä merimieseläkeasioiden kokoonpanoa ei nykyisinkään ole eläkelautakuntavaiheessa, jossa merimieseläkeasiat käsitellään samassa kokoonpanossa kuin muut yksityisen sektorin työeläkeasiat.

Saman momentin 2 kohdassa tarkoitettaisiin kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) säädettyjä etuuksia.

Momentin 3 kohdassa tarkoitettaisiin seuraavien lakien mukaisia etuuksia:

- valtion eläkelaki (280/1966)
- valtion perhe-eläkelaki (774/1968),
- kuukautta lyhyempien valtion palvelus-
suhteiden eläketurvan järjestämisestä annettu
laki (1152/1997),
- Suomen Pankista annettu laki (719/1997),
- Kansaneläkelaitoksesta annetun lain
(731/2001) 7 §:n 1 momentin 9 kohdassa ja
13 §:ssä tarkoitetut eläkkeet,
- evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki
(298/1966),
- evankelis- luterilaisen kirkon perhe-
eläkelaki (258/1970),
- kansanedustajain eläkelaki (328/1967),
- kansanedustajain perhe-eläkelaki
(107/1990),
- valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläke-
keeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta
perhe-eläkkeestä annettu laki (870/1977).

Momentin 4 kohdassa tarkoitettaisiin yrittäjien eläkelain (468/1969) mukaisia eläkeasioita.

Momentin 5 kohdassa tarkoitettaisiin asioita, jotka koskevat maatalousyrittäjän toiminnassa laajassa merkityksessä olleiden henkilöiden eläketurvaa. Tässä tarkoitettuja lakeja olisivat seuraavat:

- maatalousyrittäjien eläkelaki (467/1969),
- maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annettu laki (1317/1990),
- luopumiseläkelaki (16/1974),
- maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta
annettu laki (1330/1992),
- maatalousyrittäjien luopumistuesta annettu
laki (1293/1994),
- kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn
lopettamisesta annettu laki (1297/1994),
- maataloustuotannon lopettamisesta annettu
laki (1340/1996),
- sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan
korvaamisesta maatalousyrittäjille
annettu laki (118/1991), ja
- maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki
(1026/1981).

Ehdotuksen mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen jäsenet osallistuisivat säännöksessä mainituissa asiaryhmissä kaikkien asioiden käsittelyyn. Nykyisin vakuutusosoikeuden maallikkojäsenet osallistuvat yksityisen sektorin työeläkeasioissa ja tapaturmavakuutusasioissa vain niiden asioiden käsittelyyn, joissa on kyse oikeudesta eläkkeeseen tai korvaukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käsittelyn tasapuolisuuden turvaamiseksi siitä, että vakuutusosoikeudessa osallistuisi 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn samanaikaisesti yksi työnantajatahon ja yksi työntekijätahon ehdotuksesta määrätty jäsen. Tämä vastaisi nykyistä maallikkojäseniä koskevaa sääntelyä vakuutusosoikeudesta annetun lain 5 b §:ssä.

12 §. *Sotilasvamma-asioita tuntevat jäsenet.* Pykälä vastaisi nykyistä sääntelyä.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea on ehdottanut, että sotilasvamma-asioissa olisi kaksiasteinen valitustie, jolloin ensimmäisenä oikeusasteena toimisi tapaturmasioiden muutoksenhakulautakunta ja toisena oikeusasteena vakuutusosoikeus. Komitean ehdotuksen mukaan sotilasvamma-asioiden käsittelyyn osallistuisi muutoksenhakulautakunnassa sotilasvamma-asioiden asiantuntijajäseniä, mutta vakuutusosoikeudessa nämä asi-

at ratkaistaisiin kolmen jäsenen kokoonpanossa ilman asiantuntijajäseniä. Sotilasvamma-asioita koskevan komitean ehdotuksen toteuduttua sotilasvammajäseniä koskevat kohdat voitaisiin poistaa tästä laista.

13 §. *Vahvennettu istunto ja täysistunto.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosoikeuden vahvennetusta istunnosta ja täysistunnosta.

Voimassa olevan lain 5 §:n 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta saattaa asia käsiteltäväksi niin sanotussa laajennetussa jaostossa, jolloin jaoston istuntoon tulee vakuutusylituomarin lisäksi virkaiältään vanhin vanhemmista vakuutustuomareista. Laajennetun jaoston käsittely on osoittautunut huonosti toimivaksi ja asioita onkin ratkaistu laajennetussa istunnossa vain muutamia vuosittain. Tästä syystä voimassa olevan lain mukainen laajennettu istunto ehdotetaan korvattavaksi uudella ratkaisukokoonpanolla, vahvennetulla istunnolla.

Ylituomari tai laamanni voisi siirtää asian tai siihen kuluvan kysymyksen käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa, jossa olisi puheenjohtajana ylituomari tai, jos ylituomari ei osallistuisi vahvennettuun istuntoon, osaston laamanni. Muina jäseninä olisivat asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet sekä muut samalla osastolla toimivat vakuutusosoikeustuomarit ja ylituomarin toimiessa puheenjohtajana osaston laamanni. Vahvennettu istunto olisi nykyistä laajennettua istuntoa vahvempi mutta täysistuntoa kevyempi ratkaisukokoonpano. Kun siihen osallistuisivat osastolla käsiteltäviin asiaryhmiin erikoistuneet vakuutusosoikeustuomarit, tämä turvaisi ratkaistavan asian kannalta parhaan mahdollisen asiantuntemuksen. Osallistuminen vahvennettuun istuntoon sitouttaisi myös osaston vakuutusosoikeustuomarit tehtyyn ratkaisuun. Tavoitteena on, että mahdollisuutta saattaa asia käsiteltäväksi vahvennetussa istunnossa käytettäisiin enemmän kuin nykyistä laajennettua istuntoa. Vahvennettu istunto olisi päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä olisi läsnä. Sivutoimisten jäsenten suhteellinen määrä olisi vahvennetussa istunnossa pienempi kuin nykyisessä laajennetun jaoston istunnossa. Tällä pyrittäisiin korostamaan vahvennetun kokoonpanon oikeudellista asiantuntemusta.

Mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi

täysistunnossa säilytettäisiin pääosin voimassa olevan lain 5 §:n 2 momentin mukaisena. Täysistunto olisi päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Asian tai kysymyksen siirtämisestä vahvennettuun istuntoon tai täysistuntoon säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lähinnä kysymykseen tulisivat periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat, joilla voidaan otaksua olevan periaate- tai ennakkopäätöksen luonteista merkitystä.

14 §. *Hallintoistunto.* Pykälässä säädettäisiin vakuutusosoikeuden hallintoistunnosta. Voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentissa säädetään hallinto- ja talousasioiden käsittelystä ja ratkaisemisesta. Nykyisin suuri osa hallinto- ja talousasioista käsitellään ja ratkaistaan niin sanotussa hallintojaostossa, jossa puheenjohtajana on vakuutusylituomari ja muina jäseninä vakituiset vakuutustuomarit. Ainoastaan juoksevat asiat ratkaisee vakuutusylituomari.

Hallinto- ja talousasioiden ratkaiseminen hallintojaostossa on osoittautunut turhan raskaaksi ja joustamattomaksi menettelyksi. Hallintoasioiden ratkaisemista esitetään muutettavaksi siten, että vain valtioneuvoston asetuksella nimenomaisesti vakuutusosoikeuden istunnon ratkaistavaksi säädetty hallintoasiat ratkaistaisiin istunnossa, jossa puheenjohtajana olisi vakuutusylituomari ja muina jäseninä vakinaiset laamannit ja vakuutusosoikeustuomarit. Tämä kokoonpano olisi nimeltään hallintoistunto.

Koska muun muassa vakuutusosoikeustuomareiden ja vakuutusosoikeussihteereiden nimitysasiat käsiteltäisiin hallintoistunnossa, määräaikaiset vakuutusosoikeustuomarit eivät voisi osallistua hallintoistuntoon.

Muut kuin vakuutusosoikeuden istunnossa käsiteltävät hallinto- ja talousasiat ratkaisisi ylituomari. Ehdotettu uudistus tehostaisi ja keventäisi hallinto- ja talousasioiden käsittelyä ja ratkaisemista.

15 §. *Määrääjäksi nimitetyn tuomarin osallistuminen asioiden käsittelyyn.* Pykälässä säädettäisiin määrääjäksi nimitetyn tuomarin osallistumisesta sellaisen asian käsittelyyn, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut aikana, joksi hänet on nimitetty. Säännöksen sanamuodossa korostettaisiin, että kyse on yksittäisistä asioista.

Vakuutusosoikeudessa on tällä hetkellä useita määräaikaista tuomareita ja jatkossakin tulee olemaan tarvetta nimittää määräaikaista vakuutusosoikeustuomareita. Ratkaisutoiminnan tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, että määrääjäksi nimitetty tuomari voi osallistua määrääjän päätyttyä edelleen niiden asioiden käsittelyyn, joiden valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut sinä aikana, joksi hänet on nimitetty. Tällöin ei ole tarpeen määrätä asian käsittelyä varten toista tuomaria kesken käsittelyn.

16 §. *Hallintolainkäyttölain soveltaminen.* Hallintolainkäyttölain soveltamisesta vakuutusosoikeudessa säädetään nykyisin vakuutusosoikeudesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa. Ehdotus vastaisi sisällöltään nykyistä sääntelyä, mutta suullista käsittelyä koskevan säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin nykyisestä.

Pykälän 1 momentin perusteella vakuutusosoikeus voisi toimittaa suullisen käsittelyn tarvittaessa asian selvittämiseksi hallintolainkäyttölain 37 §:n mukaisesti. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että suullisen käsittelyn toimittamista vakuutusosoikeudessa koskisi myös, mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa. Tämä merkitsisi, että vakuutusosoikeudella olisi velvollisuus suullisen käsittelyn järjestämiseen asianosaisen pyynnöstä samalla tavoin kuin hallinto-oikeudella.

Toimeentuloturvan etuuslaeissa voisi edelleen olla näiden etuuskien luonteeseen liittyviä hallintolainkäyttölaista poikkeavia menettelysäännöksiä, joita sovellettaisiin hallintolainkäyttölain asemesta. Tällaisia ovat esimerkiksi säännökset valituskirjelmän toimittamisesta päätöksen tehneelle sosiaaliturvalaitokselle. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hallintolainkäyttölain säännösten rajaamisesta vakuutusosoikeudessa sovellettavien säännösten ulkopuolelle säädettäisiin 18 §:ssä.

17 §. *Oikeudenkäynnin julkisuus.* Oikeudenkäynnin julkisuuden osalta vakuutusosoikeudessa sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Lisäksi joissakin sovellettavissa erityislaeissa on salassapitosäännök-

siä.

Valtaosa vakuutusosoikeudessa käsiteltävistä asioista on sellaisia, joissa käsitellään salassapidettäviksi säädettyjä henkilön terveydentilaa tai taloudellista asemaa koskevia tietoja. Vakuutusosoikeudessa käsiteltävissä asioissa on yleensä tärkeämpää henkilön yksityisyyden suojaaminen kuin oikeudenkäynnin julkisuuden turvaaminen. Vakuutusosoikeudessa käsiteltävien yksityisten asianosaisen terveydentilaan tai taloudelliseen asemaan liittyvien tietojen tuleminen henkilön työnantajan tai muun lähipiiriin tietoon saattaa aiheuttaa yksityiselle asianosaiselle merkittävää haittaa työ- ja yksityiselämässä. Salassapidettäviksi säädettyjen tietojen julkiseksi tuleminen oikeudenkäynnissä voi käytännössä rajoittaa asianosaisen mahdollisuuksia käyttää valitusosoikeuttaan.

Nykyisin vakuutusosoikeuslaissa ei ole säännöksiä suullisen käsittelyn toimittamisesta suljetuin ovin. Oikeudenkäynnin julkisuudesta annettu laki on säädetty ensisijaisesti silmällä pitäen asioiden käsittelyä yleisissä alioikeuksissa eikä se sovellu vakuutusosoikeudessa käsiteltäviin asioihin parhaalla mahdollisella tavalla. Etenkin suullisten käsittelyiden yleisöjulkisuus on osoittautunut tulkinanvaraiseksi. Vakuutusosoikeudessa käsiteltävissä asioissa suuri osa oikeudenkäyntiaineistosta on salassapidettäväksi säädettyä. Suullisessa käsittelyssä tällaisen oikeudenkäyntiaineiston salassa pysymisen turvaaminen saattaa vaikeuttaa suullisen käsittelyn toimittamista.

Ehdotuksen mukaan lähtökohtana olisi, että suullisessa käsittelyssä olisi noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain säännöksiä. Suullinen käsittely olisi kuitenkin toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus. Vakuutusosoikeus voisi määrätä muunkin asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, milloin julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Kirjallisen käsittelyn julkisuuteen säännös ei aiheuttaisi muutosta. Ehdotettu säännös vastaisi markkinaoikeuslain (1527/2001) 15 §:ää.

Oikeudenkäynnin julkisuutta koskevien yleisten säännösten uudistaminen on parhaillaan vireillä. Uudistus voi vaikuttaa myös vakuutusosoikeutta koskevaan sääntelyyn.

3 luku. Ylimääräinen muutoksenhaku

18 §. *Päätöksen poistaminen.* Päätöksen poistamista koskeva säännösehdotus vastaisi pääosin nykyistä säännöstä vakuutusoi-keudesta annetun lain 9 §:ssä. Päätöksen poistamisesta säädetään lähemmin etuuslaeissa. Säännös päätöksen poistamisesta on esimerkiksi kansaneläkelain (347/1956) 74 §:n 1 momentissa, jonka mukaan vakuutusoi-keus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen, jos se perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen. Lähes kaikissa toimeentuloturvan etuuslaeissa on sisällöltään vastaavat säännökset.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksen mukaan päätöksen poistamista koskevat säännökset tulisi siirtää etuuslaeista vakuutusoi-keuslakiin. Tämä selkeyttäisi ja yhdenmukaistaisi sääntelyä. Tässä esityksessä ei kuitenkaan ehdoteta säännösten kokoa-mista ja siirtämistä vakuutusoi-keuslakiin, sillä se edellyttää jatkoselvitystä.

Pykälään ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi ratkaisukokoonpanoa koskeva muutos, jonka mukaan päätöksen poistamista koskeva asia käsiteltäisiin kolmijäsenisessä kokoonpanossa. Päätöksen poistamista koskevassa asiassa vakuutusoi-keus palauttaa hakemukseen suos- tuessaan asian päätöksen tehneelle laitokselle uudelleen käsiteltäväksi. Näissä asioissa va- kuutusoi-keus ei siis tee asiaratkaisua. Useimmissa päätöksen poistamista koskevis- sa hakemuksissa on perusteena päätöksen pe- rustuminen väärään tai puutteelliseen selvi- tykseen. Lain 11 ja 12 §:ssä tarkoitettujen si- vutoimisten jäsenten osallistuminen asioiden käsittelyyn vakuutusoi-keudessa on perustel- tua lähinnä silloin, kun sovelletaan etuuslaki- en materiaalisia säännöksiä. Ylimääräisten muutoksenhakuasioiden ratkaiseminen ny- kyistä suppeammassa kokoonpanossa vapa- uttaisi voimavaroja muiden asioiden käsitte- lyn.

19 §. *Päätöksen purkaminen.* Pykälässä säädettäisiin korkeimman hallinto-oikeuden toimivallasta purkaa vakuutusoi-keuden päätös. Nykyisin vakuutusoi-keuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa ei voida hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla kor- keimmalta hallinto-oikeudelta.

Pykälän 1 momentin mukaan vakuutusoi-

keuden päätös voitaisiin purkaa, jos asian kä- sittelyssä vakuutusoi-keudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Tämä vastaisi hallinto- päätöksen purkua koskevan hallintolainkäyt- tölain 63 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainit- tua purkuperustetta.

Purkamisen perusteena voisi olla vain va- kuutusoi-keudessa tapahtunut menettelyvirhe, mutta ei se seikka, että vakuutusoi-keus on soveltanut lakia virheellisesti arvioidessaan muutoksenhaun johdosta menettelyä vakuu- tusoi-keutta edeltäneessä asian käsittelyvai- heessa.

Muita hallintolainkäyttölain 63 §:n 1 mo- mentissa mainittuja purkuperusteita ei sovel- lettaisi silloin, kun kyse on vakuutusoi-keuden päätöksen purkamisesta. Päätöstä ei siten voitaisi purkaa sillä perusteella, että se perus- tuu ilmeisesti väärään lain soveltamiseen tai erehdykseen, joka on voinut olennaisesti vai- kuttaa päätökseen (HLL 63 § 1 mom. 2 k.). Päätöstä ei voitaisi myöskään purkaa, jos asi- aan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka olisi voinut olennaisesti vaikuttaa päätök- seen, eikä hakijasta johdu, että uutta selvitys- tä ei ole aikanaan esitetty (HLL 63 § 1 mom. 3 k.). Näissä tapauksissa olisi mahdollista hakea päätöksen poistamista vakuutusoi-keu- delta 18 §:n mukaisesti. Päätöksen poistamis- ta voitaisiin hakea vakuutusoi-keudelta sil- loinkin, kun korkeimmalla hallinto- oikeudella on toimivalta purkaa päätös. Tä- män rinnakkaisen toimivallan ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan käytännössä merkittäviä ongelmia. Vastaava tilanne on nykyisin va- kuutusoi-keuden ja korkeimman oikeuden toimivallan suhteessa siltä osin kuin ylimää- räinen muutoksenhaku ohjautuu korkeim- paan oikeuteen.

Vakuutusoi-keuden päätöksen purkua haet- taisiin korkeimmalta hallinto-oikeudelta hal- lintolainkäyttölain mukaisesti. Momentin viimeinen virke tarkoittaisi viittausta hallin- tolainkäyttölain 63 §:n 2 momenttiin ja 64-68 §:ään. Purkua olisi tämän mukaisesti haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös on saanut lainvoiman. Erityisen painavista syistä voitaisiin päätös purkaa määräajan jälkeenkin (HLL 64 §). Päätöstä ei saisi purkaa, ellei se loukkaa yksityisen oikeutta tai julkisen edun katsota vaativan päätöksen purkamista (HLL

63 § 2 mom.).

Ylimääräinen muutoksenhaku vakuutusoi-
keuden päätökseen ohjautuisi tämän pykälän
mukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen
myös niissä tapaturmavakuutusasioissa, jois-
sa vakuutusoi-keuden päätökseen voidaan ha-
kea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos
korkein oikeus myöntää valitusluvan. Tavoit-
teena on, että vakuutusoi-keuden menettelyä
koskeva muutoksenhaku ohjautuisi rajoitet-
tuna ylimääräisenä muutoksenhakuna kor-
keimpaan hallinto-oikeuteen kaikissa toi-
meentuloturvan asiaryhmissä.

Käytännössä korkeimmalle hallinto-
oikeudelle voisi saapua myös purkuhake-
muksia, joissa muutosta haetaan muulla kuin
1 momentissa mainitulla perusteella. Jos ha-
kemuksessa ei lainkaan mainittaisi purkupe-
rusteena vakuutusoi-keuden menettelyvirhet-
tä, asia ei kuuluisi miltään osin korkeimman
hallinto-oikeuden toimivaltaan. Tällöin kor-
kein hallinto-oikeus voisi siirtää asian vakuu-
tusoikeudelle hallintolainkäyttölain 29 §:n
mukaisesti. Kun kysymys toimivaltaisesta vi-
ranomaisesta olisi ilmeisen selvä, siirrosta ei
tarvitsisi tehdä lainkäyttöpäätöstä, vaan se
voisi tapahtua pelkällä hallinnollisella kir-
jeellä. Siirrosta olisi ilmoitettava muutoksen-
hakijalle. Tämä mahdollistaisi sen, että kor-
kein hallinto-oikeus voisi siirtää nämä asiat
nopeasti ja joustavasti.

Jos hakemuksessa mainittaisiin purkupe-
rusteena vakuutusoi-keuden menettelyvirheen
lisäksi muita perusteita, olisi asian käsittelys-
sä lähtökohtana, että korkein hallinto-oikeus
tutkisi asian vakuutusoi-keuden menettelyvir-
heen osalta tässä pykälässä tarkoitettuna ha-
kemuksena. Jos korkein hallinto-oikeus ei
tällä perusteella purkaisi päätöstä, se siirtäisi
asian lainkäyttöpäätöksellä vakuutusoi-
keudelle siltä osin kuin kyse olisi vakuutusoi-
keuden toimivaltaan kuuluvasta päätöksen
poistamisesta. Mahdollista olisi myös siirtää
asia erikseen lainkäyttöpäätöksellä osittain
vakuutusoi-keudelle esimerkiksi siinä tapauk-
sessa, että päätöksen poistamiselle säädetty
viiden vuoden määräaika olisi päättymässä.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea
ehdotti mietinnössään, että korkein hallinto-
oikeus voisi siirtää asian lainkäyttöpäätöstä
tekemättä kokonaisuudessaan vakuutusoi-
keudelle myös siinä tapauksessa, että hake-

muksessa on esitetty sekä 1 momentissa tar-
koitettuja että muita perusteita. Komitean eh-
dotuksen mukaan korkein hallinto-oikeus
voisi tällöin tilanteen mukaan arvioida, an-
taako se asiassa lainkäyttöpäätöksen toimi-
valtaansa kuuluvan kysymyksen osalta. Ko-
mitean ehdottama sääntely merkitsisi, että
vakuutusoi-keuden menettelyvirhettä koskeva
kysymys voisi ohjautua joko vakuutusoi-
keuden tai korkeimman hallinto-oikeuden käsi-
teltäväksi. Säännökset vakuutusoi-keuden
toimivallasta poistaa lainvoimainen päätös on
kuitenkin nykyisin muotoiltu niin, että on
tulkinnanvaraista, onko vakuutusoi-keudella
toimivalta poistaa päätös oman menettelyvir-
heensä perusteella. Jos vakuutusoi-keus siir-
täisi purkuhakemuksen tältä osin takaisin
korkeimmalle hallinto-oikeudelle tutkittuun
ensin hakemuksessa esitetyt muut perusteet,
purkuasian käsittely muodostuisi asianosai-
sen kannalta monivaiheiseksi. Siinä tapauk-
sessa, että vakuutusoi-keus tulkitseisi poisto-
säännösten antavan sille toimivallan tutkia
myös oman menettelynsä lainmukaisuutta, se
voisi ratkaista asian tältäkin osin. Tällöin va-
kuutusoi-keuden menettelyvirhettä koskeva
kysymys ei lainkaan ohjautuisi korkeimman
hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Tässä esityksessä ei päätöksen purkamista
koskevaan pykälään ehdoteta erityistä sään-
nöstä asian siirtämisestä vakuutusoi-keudelle,
vaan siirrosta sovellettaisiin hallintolainkäyt-
tölain säännöksiä. Ehdotetun sääntelyn ta-
voitteena on, että korkeimmalle hallinto-
oikeudelle vakuutusoi-keuden menettelyvir-
heen perusteella tehty purkuvaatimus ratkais-
taisiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei-
kä asian käsittelyyn liittyisi asianosaisen
kannalta tarpeettoman monia siirtoja. Tarkoi-
tuksena on kuitenkin seurata purkusääntelyn
toimivuutta ja mahdollista tarkistamistarvetta
sekä jatkaa sääntelyn tarkistamista niin, että
myös vakuutusoi-keuden toimivallasta poistaa
lainvoimainen päätös säädettäisiin keskitet-
ysti vakuutusoi-keuslaissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että
vakuutusoi-keuden toimivaltaan kuuluvassa
asiassa ei muutoin sovellettaisi hallintolain-
käyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräises-
tä muutoksenhausta. Tämä vastaisi pääosin
nykyistä vakuutusoi-keudesta annetun lain 9
§:ää, jonka mukaan vakuutusoi-keuden toimi-

valtaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Ehdotettu 2 momentin säännös ei estäisi korkeinta hallinto-oikeutta käsittelemästä oman päätöksensä purkua koskevaa hakemusta asiassa, jossa se on ratkaissut 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskevan hakemuksen.

4 luku. **Erinäiset säännökset**

20 §. *Virkasyyte.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että vakuutusosoikeuden ylituomaria, muuta jäsentä ja esittelijää syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 11 §:ää. Siihen esitetään kuitenkin lisättäväksi, että myös vakuutusosoikeuden esittelijää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa muiden tuomioistuinten esittelijöiden tapaan.

21 §. *Vakuutusosoikeuden oikeus saada tietoja ja virka-apua.* Pykälässä säädettäisiin tietojen ja virka-apun saamisesta. Se vastaisi pääosin voimassa olevaa lain 7 §:ää, mutta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin ja täsmennettäisiin nykyisestä.

Lisäksi pykälään esitetään sääntelyn selkeyttämiseksi mainintaa siitä, että vakuutusosoikeudella on oikeus saada virka-apua makсутta.

22 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Tarkemmat säännökset vakuutusosoikeuslain täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi työskentelyn järjestämisestä vakuutusosoikeudessa määrättäisiin vakuutusosoikeuden työjärjestyksessä, jonka vakuutusosoikeus vahvistaisi.

23 §. *Voimaantulo.* Pykälässä olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

24 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että viittausten vakuutusosoikeudesta annettuun lakiin katsottaisiin tämän lain tultua voimaan tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

Yleisen käytännön mukaista on, että säädöstä aletaan soveltaa sen voimaantulopäivästä lähtien, jollei erikseen toisin säädetä. Tätä lakia sovellettaisiin siten sen tultua voimaan myös niiden asioiden käsittelyssä, jotka ovat tulleet vakuutusosoikeudessa vireille

ennen tämän lain voimaantuloa. Poikkeuksena tästä olisivat kuitenkin päätöksen purkamista koskevat 19 §:n säännökset, joita sovellettaisiin vasta tämän lain voimaan tultua annettuun vakuutusosoikeuden päätökseen. Tästä poikkeuksesta säädettäisiin 24 §:n 2 momentissa.

Vakuutusosoikeuslaissa ei olisi korkeinta oikeutta koskevia siirtymäsäännöksiä, sillä tässä laissa ei säädettäisi ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen. Korkeimman oikeuden tapaturmavakuutusasiassa antamaa päätöstä koskevasta ylimääräisestä muutoksenhausta säädettäisiin tapaturmavakuutuslaissa, jossa olisi myös tähän liittyvät siirtymäsäännökset. Lisäksi rikosvahinkolaissa ja sotilasvammalaissa olisi korkeinta oikeutta koskevia siirtymäsäännöksiä, sillä niistä kumottaisiin säännökset, jotka koskevat ylimääräistä muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen.

1.2. **Laki tuomareiden nimittämisestä**

1 §. *Lain soveltamisala.* Vakuutusosoikeuden tuomareiden virkanimikkeistä säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 1 §:n 6 kohdassa.

Vakuutusosoikeuden organisaation uudistamisen yhteydessä esitetään uudistuksia vakuutusosoikeuden tuomareiden virkarakenteeseen. Tuomareiden nimittämisestä annettua lakia muutettaisiin vastaavasti niin, että nykyisistä vanhemman vakuutustuomarin ja nuoremman vakuutustuomarin virkanimikkeistä luovuttaisiin ja niiden tilalle tulisi yhtenäinen vakuutusosoikeustuomarin virkanimike. Tämä vastaisi vakuutusosoikeuslakiin sisältyvää ehdotusta, jonka mukaan nykyisistä vakuutussihteerin virkanimikkeistä tulisi vakuutusosoikeussihteerin virkanimikkeitä.

10 §. *Tuomioistuimen lausunnon antaminen.* Vakuutusosoikeuden lausunnosta viran täyttämistä koskevassa asiassa päättäisi vakuutusosoikeuden hallintoistunto. Tästä säädettäisiin tuomareiden nimittämisestä annetun lain 10 §:ssä.

11 §. *Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet.* Vakuutusosoikeus esitetään jaettavaksi osastoihin, joita johtaisivat yli-

tuomarille tulosvastuulliset vakuutusoikeyden laamannit. Vakuutusoikeyden laamannin virka olisi sellainen päällikkötason virka, jonka kelpoisuusvaatimukseksi olisi perusteltua säätää johtamistaito. Tästä syystä lain 11 §:n 3 momenttiin lisättäisiin maininta vakuutusoikeyden laamannista.

17 §. *Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määrääjäksi.* Vakuutusoikeyden kuuluu nykyisin oikeushallinnollisesti korkeimman oikeuden alaisuuteen. Tämä ilmenee lähinnä siinä, että eräät vakuutusoikeyden tuomareiden määrääjäksi nimittämistä koskevat asiat kuuluvat nykyisin korkeimman oikeuden tehtäviin.

Esityksessä ehdotetaan, että vakuutusoikeyttä koskevat oikeushallinnolliset tehtävät siirrettäisiin korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Tämä vastaisi nykyistä paremmin perustuslaista ilmenevää tuomioistuineläytöksen rakennetta, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Ehdotus olisi yhdensuuntainen myös sen vakuutusoikeyden lakiin ehdotetun sääntelyn kanssa, jonka mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettaisiin toimivalta vakuutusoikeyden päätöksen purkamiseen vakuutusoikeyden tapahtuneen menettelyvirheen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan vakuutusoikeyden ylituomarin nimittää nykyisin määrääjäksi tehtävänsä korkein oikeus. Esityksessä ehdotetaan muutosta, jonka mukaan hänet nimittäisi määrääjäksi tehtävänsä korkein hallinto-oikeus.

18 §. *Muiden tuomareiden nimittäminen määrääjäksi.* Pykälän 1 ja 3 momenttia tarkistettaisiin niin, että muun tuomarin vuodeksi tai sitä pidemmäksi määrääjäksi vakuutusoikeyteen määräisi korkeimman oikeuden asemesta korkein hallinto-oikeus.

Muun tuomarin enintään kahden kuukauden ajaksi nimittäisi vakuutusoikeyden ylituomari ja kahta kuukautta pidemmäksi määrääjäksi vakuutusoikeyden. Nykyisin muun tuomarin nimittää vakuutusoikeyteen vuotta lyhyemmäksi ajaksi vakuutusoikeyden. Ehdotettu sääntely vastaisi hallinto-oikeuksia ja markkinaoikeyttä koskevaa sääntelyä.

19 a §. *Esteettömän tuomarin määrääminen.* Pykälää tarkistettaisiin niin, että esteelli-

sen tuomarin tilalle esteettömän tuomarin vakuutusoikeyteen määräisi korkeimman oikeuden asemesta korkein hallinto-oikeus.

Pykälään tehtäisiin vastaava muutos myös markkinaoikeyden osalta, sillä markkinaoikeyden lain (1527/2001) tultua voimaan maaliskuun alussa 2002 eräät markkinaoikeyttä koskevat oikeushallinnolliset asiat kuuluvat korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Esteettömän tuomarin määräämistä koskevaa säännöstä tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

1.3. Laki eläkkeensaajien asumistuesta

10 §. Eläkkeensaajien asumistuessa on nykyisin takaisinperintäasioita lukuun ottamatta yksiasteinen valitustie tarkastuslautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tarkastuslautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusoikeydeltä samalla tavoin kuin muissakin kansaneläkeasioissa.

1.4. Kansaneläkelaki

73 §. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeydeltä kirjallisella valituksella, jos päätös koskee oikeyttä eläkkeeseen tai hoitotukea tai takaisinperintää. Kansaneläkkeen määrää koskevissa asioissa on siten nykyisin yksiasteinen valitustie tarkastuslautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan muutoksenhakua koskeva rajaus poistettavaksi. Tarkastuslautakunnan päätökseen saisi myös eläkkeen määrää koskevissa asioissa hakea muutosta vakuutusoikeydeltä.

Muutos vaikuttaisi valitustiehen myös eläkkeensaajien asumistukea koskevissa asioissa, sillä muutoksenhakua koskevassa eläkkeensaajien asumistuesta annetun lain 10 §:ssä viitattaisiin kansaneläkelain 8 lukuun.

1.5. Laki koulutus- ja erorahastosta

3 b §. *Muutoksenhaku.* Koulutus- ja erorahastosta annetussa laissa tarkoitetuissa asioissa on nykyisin yksiasteinen valitustie työtömyysturvalautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että työtö-

tömyysturvalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusosoikeudelta.

3 d §. *Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely.* Nykyisin työttömyysturvalautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja käsitellä tai määrätä asian käsiteltäväksi uudelleen.

Koska vakuutusosoikeus toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusosoikeus voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.6. Laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta

9 §. *Muutoksenhaku.* Koulumatkatukea koskevissa asioissa on nykyisin yksiasteinen valitustie opintotuen muutoksenhakulautakuntaan. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusosoikeudelta.

14 §. *Viittaussäännös.* Nykyisin opintotuen muutoksenhakulautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen. Koska vakuutusosoikeus toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusosoikeus voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.7. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuujan korvaamisesta maatalousyrittäjille

7 §. Pykälän 3 momentissa säädetään nykyisin, että tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tapaturmalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutusosoikeudelta.

8 §. Nykyisin tapaturmalautakunta voi poistaa lainvoimaisen päätöksen. Koska vakuutusosoikeus toimisi näissä asioissa viimeisenä oikeusasteena ehdotetaan, että vakuutusosoikeus voisi poistaa lainvoimaisen päätöksen samoin kuin muissakin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

1.8. Palkkaturvalaki

26 §. *Hallintovalitus.* Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutoksenhaku palkkaturva-asioissa poikkeaa siten muutoksenhausta muissa asiaryhmissä. Työttömyysturvalautakunnan muissa asioissa antamista päätöksistä voidaan valittaa vakuutusosoikeuteen. Muutoksenhakupöytäkirjan yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haettaisiin korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeudessa näiden asioiden käsitteilyyn osallistuisi vakuutusosoikeuslain 11 §:n mukaan työoloja tuntevia jäseniä.

Pykälän 2 momentin mukaan muutosta haetaan 1 momentissa säädettyssä valitusajassa. Pykälän 1 momentissa säädetään 30 päivän valitusajasta ja siitä, että valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä. Viittaus 1 momenttiin on 30 päivän valitusajan osalta tarpeeton, koska siitä säädetään hallintolainkäyttölain 22 §:ssä. Päätöksen tiedoksisaannin osalta momentissa viitattaisiin edelleen siihen, mitä 1 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiaissa olisi voimassa, mitä hallintolainkäyttölain 11 luvussa säädetään. Tämä säännös olisi poikkeus vakuutusosoikeuslain 19 §:stä, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutusosoikeuden päätöksen vakuutusosoikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella, mutta muutoin vakuutusosoikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 §:n säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

Ylimääräistä muutoksenhakua koskeva poikkeussäännös olisi palkkaturva-asioissa tarpeen, koska vakuutusosoikeudella ei näissä asioissa ole oikeutta poistaa lainvoimaista päätöstä. Palkkaturva-asioihin eivät myöskään sovellu samanlaiset säännökset vakuu-

tusoikeuden toimivallasta poistaa päätös kuin muissa toimeentuloturva-asioissa, sillä palkkaturva-asioissa toimivaltaa kuuluu myös yleisille tuomioistuimille.

Nykyisin hallinto-oikeudellista asiaa koskeva ylimääräinen muutoksenhaku ohjautuu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joten tältä osin säännös vastaisi nykyistä menettelyä. Ylimääräinen muutoksenhaku voi palkkaturva-asioissa ohjautua myös korkeimpaan oikeuteen silloin, kun kyse on yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvasta kysymyksestä. Ehdotettu säännös ei toisi tähän muutosta.

1.9. Merimiesten palkkaturvalaki

24 §. *Hallintovalitus*. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin, että työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1 momentissa säädettyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan. Viitatussa pykälän 1 momentissa säädetään valituksen tekemisestä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja siitä, että valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä.

Muutoksenhaku palkkaturva-asioissa poikkeaa siten muutoksenhausta muissa asiaryhmissä. Työttömyysturvalautakunnan muissa asioissa antamista päätöksistä voidaan valittaa vakuutus-oikeuteen.

Muutoksenhakujärjestelmän yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan, että muutosta työttömyysturvalautakunnan päätökseen haetaan korkeimman hallinto-oikeuden asemesta vakuutus-oikeudelta. Vakuutus-oikeudessa näiden asioiden käsittelyyn osallistuisi vakuutus-oikeuslain 11 §:n mukaan työoloja tuntevia jäseniä.

Päätöksen tiedoksisaannin osalta momentissa viitattaisiin edelleen siihen, mitä pykälän 1 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan vastaavaa säännöstä kuin palkkaturvalain 26 §:n 3 momenttiin. Säännöksen mukaan ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-

asiassa olisi voimassa, mitä hallintolainkäytönlain 11 luvussa säädetään.

1.10. Tapaturmavakuutuslaki

43 §. Pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä säädetään nykyisin, että tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kaksiasteisen valitustien turvaamiseksi ehdotetaan, että tapaturmalautakunnan päätökseen saisi hakea muutosta vakuutus-oikeudelta.

53 d §. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään. Ehdotuksen mukaan vakuutus-oikeuslain 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös koskisi myös tapaturmavakuutusasioita.

Ylimääräisen muutoksenhaun mahdollisuutta vakuutus-oikeuden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen ei siten ole enää tarpeen säilyttää. Ylimääräinen muutoksenhaku korkeimman oikeuden päätöksestä ohjautuisi kuitenkin edelleen korkeimpaan oikeuteen.

Sotilastapaturmalain (1211/1990) 5 §:n mukaan muutoksenhausta on voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Vastavasti maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 9 §:n mukaan muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Tapaturmavakuutuslakiin ehdotetut muutokset koskisivat siten myös sotilastapaturma-asioita ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti. Vastavasti vakuutus-oikeuslain siirtymäsäännöksissä säädettäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutus-oikeuslain 19 §:ää ei sovellettaisi ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

1.11. Rikosvahinkolaki

Rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ehdotuksen mukaan säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen kumottaisiin. Vakuutus oikeudesta annetun lain 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös koskisi myös rikosvahinkoasioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti. Vastaavasti vakuutus oikeuslain siirtymäsäännöksissä säädettäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutus oikeuslain 19 §:ää ei voitaisi soveltaa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

1.12. Sotilasvammalaki

Sotilasvammalain 25 §:n 3 momentissa säädetään nykyisin siitä, että ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ehdotuksen mukaan säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen kumottaisiin. Vakuutus oikeudesta annetun lain 19 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hakea päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Säännös koskisi myös sotilasvamma-asioita.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan muutosta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen voitaisiin hakea ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla nykyisten säännösten mukaisesti. Vastaavasti vakuutus oikeuslain siirtymäsäännöksissä säädettäisiin että päätöksen purkua korkeimmalta hallinto-oikeudelta koskevaa vakuutus oikeuslain 19 §:ää ei voitaisi soveltaa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Vakuutus oikeudesta annetun lain täytäntöönpanoa koskevat tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Työskentelyn järjestämisestä määrättäisiin tarkemmin vakuutus oikeuden työjärjestyksessä.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2003.

Muutoksenhaussa eläkkeensaajien asumistukea, kansaneläkkeen määrää, erorahaa ja koulutukseen myönnettävää tukea, koulumatkatukea, palkkaturvaa, sairausvakuutuslain mukaista omavastuuajan korvaamista maatalousyrittäjille sekä korvausvelvollista tapaturmavakuutuslaitosta koskevissa asioissa sovellettaisiin uusia säännöksiä muutoksenhausta vakuutus oikeuteen niissä tapauksissa, joissa muutoksenhakulautakunnan päätös on annettu uusien säännösten tultua voimaan. Tämä turvaisi sen, että muutoksenhakulautakunta voisi päätöstä antaessaan liittää siihen asianmukaisen valitusosoituksen. Valitusteitä koskevat lainmuutokset eivät siten vaikuttaisi vireillä olevien palkkaturvaa koskevien valitusten käsittelyyn korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ne eivät myöskään vaikuttaisi muutoksenhaussa niihin muutoksenhakulautakuntien päätöksiin, jotka annetaan ennen uusien säännösten voimaantuloa.

4. Säättämisyjärjestys

Ehdotetut muutokset vahvistavat osaltaan perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmässä.

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Perustuslain 98 §:ssä säädetään tuomioistuinlaitoksen rakenteesta. Sen mukaan yleisiä tuomioistuimia ovat korkein oikeus, hovioikeudet ja käräjäoikeudet. Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueel-

liset hallinto-oikeudet. Tuomiovaltaa erikseen määrätyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuimista säädetään lailla. Ylimpien tuomioistuinten tehtävistä säädetään perustuslain 99 §:ssä. Sen mukaan ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa käyttää korkein oikeus sekä hallintolainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus.

Toimeentuloturva-asioissa on kysymys laissa säädetyistä toimeentuloturvaetuuksista, joiden myöntämiseen liittyy julkisen vallan käyttöä. Toimeentuloturvaetuuksia koskevien yksittäisten päätösten tekeminen on luonteeltaan hallintomenettelyä. Niihin liittyvät oikeudelliset kysymykset ovat pääosin hallinto-oikeudellisia, vaikka niillä saattaa olla liittyviä myös muihin oikeudenaloihin, erityisesti työoikeuteen ja vahingonkorvausoikeuteen.

Toimeentuloturva-asiat ovat muutoksenhakuvaiheessa luonteeltaan hallintolainkäyttöasioita, joissa ylintä tuomiovaltaa käyttää perustuslain 99 §:n mukaan korkein hallinto-oikeus. Ehdotuksen mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle annettaisiin toimivalta vakuutus oikeuden lainvoimaisen päätöksen purkamiseen vakuutus oikeudessa tapahtuneen menettelyvirheen perusteella. Tämä turvaisi korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuuksia huolehtia hallintolainkäytön menettelyn yhdenmukaisuudesta myös toimeentuloturva-asioissa.

Tapaturmavakuutusasioissa olisi kuitenkin edelleen mahdollista hakea muutosta valitta-

malla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Sen sijaan soti-lasvamma-asioissa ja rikosvahinkojen korvaamista valtion varoista koskevissa asioissa ei enää olisi mahdollista hakea muutosta ylimääräisellä muutoksenhakukeinolla korkeimmalta oikeudelta.

Vakuutus oikeus on erityistuomioistuin, jonka toimivalta on laissa rajattu määrättyihin asioihin. Käytännössä vakuutus oikeus toimisi käsittelemissään asioissa viimeisenä muutoksenhakuasteena ja sillä olisi myös toimivalta poistaa lainvoimainen päätös. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan ylimmän tuomio-vallan uskomisen eräissä asioissa erityistuomioistuimille, kuten työtuomioistuimelle tai markkinatuomioistuimelle, ei ole ristiriidassa ylimpien tuomioistuinten tehtäviä koskevan 99 §:n kanssa. Kun otetaan huomioon vakuutus oikeuden laaja asiallinen toimivalta, vastaisi ehdotus korkeimman hallinto-oikeuden toimivallasta purkaa vakuutus oikeuden päätös menettelyvirheen johdosta nykyistä paremmin perustuslaista ilmenevää tuomioistuinlaitoksen rakennetta.

Esitykseen sisältyvät lait voitaneen käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Vakuutusoikeuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

sestä annetussa laissa (205/2000).

Vakuutusoikeuden tehtävä ja henkilöstö

4 §

1 §

Lääkärijäsenten kelpoisuus ja määrääminen

Vakuutusoikeuden tehtävä

Vakuutusoikeus toimii toimeentuloturvasioiden erityistuomioistuimena sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Lääkärijäsenen ja lääkärivarajäsenen tulee olla laillistettu lääkäri.

Valtioneuvosto määrää vakuutusoikeuteen riittävän määrän lääkärijäseniä ja lääkärivarajäseniä oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisiän.

Lääkärijäsenten ja lääkärivarajäsenten määräämistä varten sosiaali- ja terveysministeriö tekee ehdotuksen oikeusministeriölle.

2 §

Jäsenet

Vakuutusoikeudessa on ylituomari sekä muina lakimiesjäseninä laamanneja ja vakuutusoikeustuomareita. Lakimiesjäsenenä voi olla myös esittelijä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Vakuutusoikeudessa on lisäksi sivutoimisia lääkärijäseniä, työoloja tai yritystoimintaa tuntevia jäseniä sekä sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä.

Vakuutusoikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa vakuutusoikeuden ylituomari.

5 §

Muiden sivutoimisten jäsenten määrääminen

Valtioneuvosto määrää vakuutusoikeuteen riittävän määrän työoloja tai yritystoimintaa tuntevia sekä sotilasvamma-asioita tuntevia sivutoimisia jäseniä sekä heidän varajäseniään oikeusministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan, kuitenkin enintään siihen asti, kunnes he saavuttavat 6 §:ssä säädetyn eroamisiän.

Heidän määräämistään varten tehdään ehdotukset oikeusministeriölle siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään. Kussakin ehdotuksessa tulee olla kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin jäseniksi ja varajäseniksi tarvitaan.

Jäsenet ja heidän varajäsenensä määrätään, vaikka ehdotusta heidän määräämisekseen ei

3 §

Tuomareiden kelpoisuus ja nimittäminen

Ylituomarin, laamannin ja vakuutusoikeustuomarin nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämi-

ole tehty valtioneuvoston asettamassa määräjässä tai ehdotus on tehty puutteellisenä, jos ehdotusta ei pyynnöstä huolimatta ole tehty tai täydennetty.

6 §

Sivutoimisen jäsenen paikan vapautuminen ja eroamisikä

Jos lääkärijäsenen tai muun sivutoimisen jäsenen paikka vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Sivutoimisten jäsenten oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarin viran haltijoiden oikeudesta pysyä virassaan säädetään.

Lääkärijäsen ja muu sivutoiminen jäsen lukuun ottamatta sotilasvamma-asioita tuntevia jäseniä on velvollinen eroamaan täyttäessään 67 vuotta.

7 §

Tuomarinvala ja vakuutus

Vakuutusosoikeuden jäsenen on ryhtyessään toimeensa vannottava tuomarin vala tai annettava tuomarinvakuutus siten kuin oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä säädetään, jollei hän ole vannonut valaa tai antanut vakuutusta aikaisemmin.

8 §

Esittelijät

Vakuutusosoikeuden esittelijöitä ovat kansliapäällikkö, asessori ja vakuutusosoikeussihteeri.

Myös vakuutusosoikeustuomari voi toimia asian esittelijänä. Vakuutusosoikeus voi määrätä esittelijäksi myös muun virkamiehen, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto.

Kelpoisuusvaatimuksena kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosoikeussihteerin virkaan on oikeustieteen kandidaatin tutkinto.

Kansliapäällikön, asessorin ja vakuutusosoikeussihteerin nimittää vakuutusosoikeuden hallintoistunto.

2 luku

Asioiden käsittely vakuutusosoikeudessa

9 §

Vakuutusosoikeuden osastot

Vakuutusosoikeus toimii osastoihin jakautuneena.

Osastoa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa vakuutusosoikeuden laamanni.

10 §

Vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpano

Lainkäyttöasiat ratkaistaan istunnossa, jossa on puheenjohtajana vakuutusosoikeuden yli-tuomari, laamanni tai vakuutusosoikeustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä.

Asian käsittelyyn osallistuu yhden lakimiesjäsenen sijasta lääkärijäsenen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Muiden sivutoimisten jäsenten osallistumisesta asian käsittelyyn säädetään 11 ja 12 §:ssä.

Muusta toimenpiteestä kuin lopullisesta pääasiaratkaisusta vakuutusosoikeus voi päättää ilman sivutoimisia jäseniä.

11 §

Työoloja tai yritystoimintaa tuntevat jäsenet

Vakuutusosoikeudessa osallistuu tässä pykälässä tarkoitettujen asioiden käsittelyyn kaksi työelämän ja työmarkkinoiden tai yritystoiminnan olosuhteita tuntevaa jäsentä. Heidät ja heidän varajäsenensä määrätään

1) edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys

a) yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien työeläkeasioista;

b) tapaturmavakuutus- tai sotilastapaturmasioista; tai

c) työttömyyspäivärahasta, työmarkkinatuesta, työvoimapoliittisesta koulutuksesta, koulutuspäivärahasta, aikuiskoulutuksesta, ylläpitokorvauksesta, vuorottelukorvauksesta, palkkaturvasta, erorahasta tai koulutuk-

seen myönnettävästä tuesta taikka siitä, että henkilön pääsy työttömyyskassan jäseneksi on evätty tai hänet on erotettu kassan jäsenyydestä;

2) kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja kunnallisen pääsopimuksen 3 §:ssä tarkoitettujen pääsopijajärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys kunnan palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;

3) valtion työmarkkinalaitoksen ja valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys valtion palveluksessa tai siihen rinnastettavassa palveluksessa olevien ansioeläkeasioista;

4) edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys yrittäjien ansioeläkeasioista; ja

5) edustavimpien maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys maatalousyrittäjien ja maatalousyrittäjien tehtäviin rinnastettavissa tehtävissä toimineiden ansioeläkeasioista.

Edellä 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa asioissa käsittelyyn osallistuvista mainitussa momentissa tarkoitetuista jäsenistä toisen tulee olla työnantajatahon ja toisen työntekijätahon ehdotuksesta määrätty jäsen.

13 §

Sotilasvamman-asioita tuntevat jäsenet

Vakuutusosoikeudessa osallistuu sotilasvamman perusteella suoritettavaa korvausta ja asevelvollisen kuoltua suoritettavaa taloudellista tukea koskevien asioiden käsittelyyn kaksi korvauksensaajien oloja tuntevaa jäsentä tai yksi korvauksensaajien oloja tunteva jäsen ja yksi sotilasjäsen sen mukaan kuin asian laatu edellyttää. Korvauksensaajien oloja tuntevat jäsenet ja heidän varajäsenensä määrätään korvauksensaajien edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta ja sotilasjäsenet puolustusministeriön ehdotuksesta.

13 §

Vahvennettu istunto ja täysistunto

Ylituomari tai laamanni voi siirtää asian tai siihen kuuluvan kysymyksen vahvennettuun

istuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari tai laamanni sekä jossa muina jäseninä ovat asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat vakuutusosikeustuomarit ja osaston laamanni. Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Ylituomari voi siirtää asian tai siihen kuuluvan kysymyksen täysistuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari sekä jossa muina jäseninä ovat vakuutusosikeuden laamannit ja vakuutusosikeustuomarit. Täysistuntoon osallistuu lääkärijäsen, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Muut sivutoimiset jäsenet osallistuvat täysistuntoon siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään. Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Asian tai kysymyksen siirtämisestä vahvennettuun istuntoon tai täysistuntoon säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Hallintoistunto

Siitä, mitkä hallinto- ja talousasiat käsitellään vakuutusosikeuden istunnossa, säädetään valtioneuvoston asetuksella. Näitä asioita käsiteltäessä vakuutusosikeuden puheenjohtajana on ylituomari ja muina jäseninä ovat vakinaiset laamannit ja vakuutusosikeustuomarit, joista vähintään neljän tulee olla saapuvilla.

Muut kuin vakuutusosikeuden istunnossa käsiteltävät hallinto- ja talousasiat ratkaisee ylituomari.

15 §

Määrääjäksi nimitetyn tuomarin osallistumisen asioiden käsittelyyn

Määrääjäksi nimitetty tuomari voi määrääjän päätyttyä edelleen osallistua jäsenenä sen asian käsittelyyn, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on osallistunut aikana, joksi hänet on nimitetty.

16 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen

Asian käsittelyssä vakuutus oikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä.

Mitä hallintolainkäyttölain 38 §:ssä säädetään suullisen käsittelyn toimittamisesta yksityisen asianosaisen pyynnöstä hallinto-oikeudessa, koskee suullisen käsittelyn toimittamista vakuutus oikeudessa.

17 §

Oikeudenkäynnin julkisuus

Asian käsittelyyn vakuutus oikeudessa sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin sellaisissa asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka vakuutus oikeus määrää käsiteltäviksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

3 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

18 §

Päätöksen poistaminen

Vakuutus oikeus voi poistaa lainvoimaisen päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi siten kuin siitä erikseen säädetään. Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

Päätöksen poistamista koskeva hakemus asia ratkaistaan vakuutus oikeuden kolmi-jäsenisessä kokoonpanossa.

19 §

Päätöksen purkaminen

Korkein hallinto-oikeus voi purkaa vakuutus oikeuden päätöksen, jos asian käsittelyssä vakuutus oikeudessa on tapahtunut menettelyvirhe, joka on voinut olennaisesti vaikuttaa päätökseen. Päätöksen purkamisesta on tällöin muutoin voimassa, mitä siitä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Muutoin vakuutus oikeuden toimivaltaan kuuluvassa asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta.

4 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Virkasyyte

Vakuutus oikeuden ylituomaria, muuta jäsentä ja esittelijää syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

21 §

Vakuutus oikeuden oikeus saada tietoja ja virka-apua

Viranomaiset ja julkista tehtävää hoitavat yhteisöt sekä vakuutus- ja eläkelaitokset ovat salassapitosäännösten estämättä velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valitusasian käsittelyssä välttämättömiä tietoja sekä virka-apua vakuutus oikeudelle. Vastaava velvollisuus on myös laillistetulla lääkärillä.

22 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä vakuutus oikeudessa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä, jonka vakuutus oikeus vahvistaa.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan vakuutusosoikeudesta
17 päivänä tammikuuta 1958 annettu laki
(14/1958) siihen myöhemmin tehtyine muu-
toksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

24 §

Siirtymäsäännökset

Jos muualla laissa tai asetuksessa viitataan
vakuutusosoikeudesta annetun lain säännöksiin,
viittauksen katsotaan tämän lain voimaan tul-
tua tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

Päätöksen purkamista koskevia 19 §:n
säännöksiä ei sovelleta ennen tämän lain
voimaantuloa annettuun vakuutusosoikeuden
päätökseen.

2.

Laki**tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomareiden nimittämisestä 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun lain (205/2000)
1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti,
18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 a §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 mo-
mentin suomenkielinen sanamuoto, 17 §:n 2 momentti ja 18 §:n 3 momentti laissa 1544/2001,
18 §:n 1 momentti laissa 1183/2000 ja 19 a §:n 1 momentti laissa 442/2001, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja
ovat:

-----
6) vakuutusosoikeuden ylituomarin, vakuu-
tusoikeuden laamannin ja vakuutusosoikeus-
tuomarin virat;

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin vi-
ran täyttämistä koskevassa asiassa an-
taa:

-----
3) vakuutusosoikeus vakuutusosoikeuslain
(/) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettussa
kokoontuomari;

11 §

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeuden laamanniksi, käräjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutus-
oikeuden ylituomariksi, vakuutus-
oikeuden laamanniksi, työtuomioistuimen presidentiksi
sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi
voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momen-
tissa säädettyjen edellytysten lisäksi johta-
mistaitoa.

17 §

Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määrääjäksi

Korkein oikeus nimittää tuomarin määrääjäksi hovioikeuden presidentin, työtuomio-
istuimen presidentin sekä käräjäoikeuden
laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus
nimittää tuomarin määrääjäksi hallinto-
oikeuden ylituomarin, markkinaoikeuden yli-
tuomarin ja vakuutus-
oikeuden ylituomarin tehtävään.

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määrääjäksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä
pidemmäksi määrääjäksi hovioikeuden esi-
tyksestä tuomarin hovioikeuteen sekä käräjä-

oikeuden laamannin esityksestä tuomarin kä-
rjäoikeuteen ja maa-
oikeusinsinöörin maa-
oikeutena toimivaan käräjäoikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus nimittää vuodeksi
tai sitä pidemmäksi määrääjäksi hallinto-
oikeuden esityksestä tuomarin hallinto-
oikeuteen, markkinaoikeuden esityksestä
tuomarin markkinaoikeuteen ja vakuutus-
oikeuden esityksestä tuomarin vakuutus-
oikeuteen. Hallinto-oikeuden ylituomari nimittää
tuomarin hallinto-oikeuteen enintään kahden
kuukauden määrääjäksi ja hallinto-oikeus
kahta kuukautta pidemmäksi määrääjäksi.
Markkinaoikeuden ylituomari nimittää tuo-
marin markkinaoikeuteen enintään kahden
kuukauden määrääjäksi ja markkinaoikeus
kahta kuukautta pidemmäksi määrääjäksi.
Vakuutus-
oikeuden ylituomari nimittää tuo-
marin vakuutus-
oikeuteen enintään kahden
kuukauden määrääjäksi ja vakuutus-
oikeus
kahta kuukautta pidemmäksi ajaksi.

19 a §

Esteettömän tuomarin määrääminen

Korkein oikeus voi tarvittaessa määrätä es-
teellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuus-
vaatimukset täyttävän tuomarin hovioikeu-
teen ja työtuomioistuimeen. Korkein hallin-
to-oikeus voi vastaavasti määrätä tuomarin
hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja va-
kuutus-
oikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .

3.

Laki**eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 10 §, sellaisena kuin on laeissa 887/1994 ja 981/1996, seuraavasti:

10 §

Muutoksen hakemisesta eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen on voimassa, mitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään muutoksenhausta eläkelaitoksen päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 73 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 886/1994, seuraavasti:

73 §

Tarkastuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990) 3 b §:n 3 momentti ja 3 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1650/1992, seuraavasti:

3 b §

Muutoksenhaku

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoi-
 keuteen.

sesta tai rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

3 d §

Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsittely

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, vakuutusoikeus voi asianosaisen hakemuk-

-----
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta 10 päivänä tammikuuta 1997 annetun lain (48/1997) 9 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 344/2001, seuraavasti:

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla opintotuen muutoksenhakulautaan.

Lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen.

 Jos valitus on saapunut 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta tai vakuutusoikeus voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen,

jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvien osin, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperin-

nästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä, salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

7 §

Tapaturmalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.

kuultuaan poistaa aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan maksettavaksi takaisin.

8 §

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, vakuutusosoikeus voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Haettaessa ennen lain voimaantuloa annettuun tapaturmalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 26 §:n 2 momentti ja
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

26 §

Hallintovalitus

tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa säädetään.

 Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoi-
 keuteen. Päätöksen tiedoksisaantia koskee,
 mitä 1 momentissa säädetään.

Ylimääräisestä muutoksenhausta palkka-
 turva-asiassa annettuun 1 tai 2 momentissa

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantu-
 loa annettuun työttömyysturvalautakunnan
 päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa
 voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvalain (1108/2000)
 24 §:n 2 momentti ja
lisätään 24 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

24 §

Hallintovalitus

turva-asiassa annettuun 1 tai 2 momentissa
 tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä
 hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa
 säädetään.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen
 saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoi-
 keuteen. Päätöksen tiedoksisaantia koskee,
 mitä 1 momentissa säädetään palkkaturva-
 päätöksen tiedoksisaannista.

Ylimääräisestä muutoksenhausta palkka-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantu-
 loa annettuun työttömyysturvalautakunnan
 päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa
 voimassa olleita säännöksiä.

10.

Laki**tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 43 §:n 1 momentti ja 53 d §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 43 §:n 1 momentti laissa 948/1992 ja 53 d §:n 2 momentti laissa 893/1994, seuraavasti:

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus oikeuteen.

53 d §

Ylimääräisestä muutoksenhausta korkeimman oikeuden päätökseen on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhausta ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki**rikosvahinkolain 27 §:n 3 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun rikosvahinkolain (935/1973) 27 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 973/1981.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhausta ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.**Laki****sotilasvammalain 25 §:n 3 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 25 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1225/1993.

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .
Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 23 päivänä elokuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomareiden nimittämisestä 25 päivänä helmikuuta 2000 annetun lain (205/2000) 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 ja 3 momentti sekä 19 a §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 2 momentin 6 kohta, 10 §:n 1 momentin 3 kohta, 11 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 17 §:n 2 momentti ja 18 §:n 3 momentti laissa 1544/2001, 18 §:n 1 momentti laissa 1183/2000 ja 19 a §:n 1 momentti laissa 442/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

6) vakuutusosoikeuden vakuutusylituomarin, vanhemman vakuutustuomarin ja nuoremman vakuutustuomarin virat;

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

3) vakuutusosoikeus vakuutusosoikeudesta annetun lain (14/1958) 5 §:n 4 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa;

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

6) vakuutusosoikeuden *ylituomarin, vakuutusosoikeuden laamannin ja vakuutusosoikeustuomarin* virat:

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

3) vakuutusosoikeus *vakuutusosoikeuslain (/) 14 §:n 1 momentissa* tarkoitettussa kokoonpanossa;

11 §

Tuomareiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeudenlaamanniksi, käräjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutusylituomariksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

Hovioikeuden presidentiksi, hovioikeudenlaamanniksi, käräjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, *vakuutus*oikeuden ylituomariksi, *vakuutus*oikeuden laamanniksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinatuomioistuimen ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

17 §

Eräiden ylimpien tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hovioikeuden presidentin, vakuutus-oikeuden vakuutusylituomarin, työtuomioistuimen presidentin sekä käräjäoikeuden laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hallinto-oikeuden ylituomarin ja markkinaoikeuden ylituomarin tehtävään.

Korkein oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hovioikeuden presidentin, työtuomioistuimen presidentin sekä käräjäoikeuden laamannin tehtävään. Korkein hallinto-oikeus nimittää tuomarin määräajaksi hallinto-oikeuden ylituomarin, markkinaoikeuden ylituomarin ja *vakuutus*oikeuden ylituomarin tehtävään.

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen, käräjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin käräjäoikeuteen ja maa-oikeusinsinöörin maa-oikeutena toimivaan käräjäoikeuteen *sekä vakuutus*oikeuden esityksestä tuomarin va-

18 §

Muiden tuomareiden nimittäminen määräajaksi

Korkein oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hovioikeuden esityksestä tuomarin hovioikeuteen sekä käräjäoikeuden laamannin esityksestä tuomarin käräjäoikeuteen ja maa-oikeusinsinöörin maa-oikeutena toimivaan käräjäoikeuteen.

kuutusoikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hallinto-oikeuden esityksestä tuomarin hallinto-oikeuteen ja markkinaoikeuden esityksestä markkinaoikeuteen. Hallinto-oikeuden ylituomari nimittää tuomarin hallinto-oikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi hallinto-oikeus. Markkinaoikeuden ylituomari nimittää tuomarin markkinaoikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja markkinaoikeus kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi.

Korkein hallinto-oikeus nimittää vuodeksi tai sitä pidemmäksi määräajaksi hallinto-oikeuden esityksestä tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuden esityksestä tuomarin markkinaoikeuteen ja vakuutusoi-
*keuden esityksestä tuomarin vakuutusoi-
keuteen.* Hallinto-oikeuden ylituomari nimittää tuomarin hallinto-oikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja hallinto-oikeus kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi. Markkinaoikeuden ylituomari nimittää tuomarin markkinaoikeuteen enintään kahden kuukauden määräajaksi ja markkinaoikeus kahta kuukautta pidemmäksi määräajaksi. *Vakuutusoi-
keuden ylituomari nimittää tu-
marin vakuutusoi-
keuteen enintään kahden
kuukauden määräajaksi ja vakuutusoi-
keus kahta kuukautta pidemmäksi ajaksi.*

19 a §

Esteettömän tuomarin määrääminen

Korkein oikeus voi tarvittaessa määrätä esteellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioikeuteen ja erityistuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus voi vastaavasti määrätä tuomarin hallinto-oikeuteen.

19 a §

Esteettömän tuomarin määrääminen

Korkein oikeus voi tarvittaessa määrätä esteellisen tuomarin tilalle toisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän tuomarin hovioikeuteen ja työtuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus voi vastaavasti määrätä tuomarin hallinto-oikeuteen, markkinaoikeuteen ja vakuutusoi-
keuteen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 200 .*

3.

Laki**eläkkeensaajien asumistukilain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 10 §, sellaisena kuin on laeissa 887/1994 ja 981/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Kansaneläkelaitoksen eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen tyytymättömät saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Tarkastuslautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla muutoin kuin takaisinperinnän osalta.

Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin, mitä siitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan esityksen tai hakemuksen tutkii kuitenkin kansaneläkelain 74 §:n 1 momentissa mainitun vakuutusoiden sijasta tarkastuslautakunta, joka voi, tarvittaen muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Ehdotus

10 §

Muutoksen hakemisesta eläkkeensaajien asumistukea koskevaan päätökseen on voimassa, mitä kansaneläkelain 8 luvussa säädetään muutoksenhausta eläkelaitoksen päätökseen.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .*

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**kansaneläkelain 73 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 73 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 886/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

73 §

Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutus-oikeudelta kirjallisella valituksella, jos päätös koskee oikeutta eläkkeeseen tai hoitotukea taikka takaisinperintää. Vakuutus-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tarkastuslautakunnan päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen*. Vakuutus-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan   *päivänä*
kuuta 200.

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tarkastuslautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki**koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 b ja 3 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan koulutus- ja erorahastosta 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (537/1990) 3 b §:n 3 momentti ja 3 d §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1650/1992, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 b §

Muutoksenhaku

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-oikeuteen.

3 d §

3 d §

*Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsitte-
ly*

*Päätöksen poistaminen ja uudelleen käsitte-
ly*

Jos koulutus- ja erorahaston tai työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, työttömyysturvalautakunta voi asianosaisen hakemuksesta taikka rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa rahaston tai oman päätöksensä ja *ottaa tai määrätä* asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen, *vakuutus-oikeus* voi asianosaisen hakemuksesta tai rahaston esityksestä asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella käsitellä asian uudelleen *myös työttömyysturvalautakunnan* aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä.

Jos on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, rahasto voi uuden selvityksen perusteella aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 200.*

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain 9 ja 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta 10 päivänä tammikuuta 1997 annetun lain (48/1997) 9 §:n 1 ja 3 momentti sekä 14 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 344/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta opintotuen muutoksenhakulautakunnalta. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

 Jos *opintotuen muutoksenhakulautakunnalle annettava* valitus on saapunut 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.
 -----

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa (65/1994) säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä, salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta. *Lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan esityksen tai*

Ehdotus

9 §

Muutoksenhaku

Koulumatkatukea koskevaan Kansaneläkelaitoksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla opintotuen muutoksenhakulautakuntaan. *Lautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoiteen.*

 Jos valitus on saapunut 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, muutoksenhakulautakunta *tai vakuutusosoikeus* voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.
 -----

14 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudetaan soveltuvin osin, mitä opintotukilaissa säädetään opintotuen toimeenpanosta, tarkistamisesta ja keskeyttämisestä, takaisinperinnästä, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta, tietojen käytöstä, salassapitovelvollisuudesta, ulosmittaus- ja siirtokiellosta sekä rahoituksesta.

hakemuksen ratkaisee kuitenkin opintotukilain 31 §:n 1 momentissa mainitun vakuutusoikeuden sijasta opintotuen muutoksenhakulautakunta.

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun opintotuen muutoksenhakulautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

_____

7.

Laki**sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 7 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 7 §:n 3 momentti ja 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Tapaturmalautakunnan antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tapaturmalautakunnan päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.*

8 §

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, tapaturmalautakunta voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa kuultuaan poistaa aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan takaisin maksettavaksi.

Jos päivärahan myöntäminen on perustunut korvauksensaajan vilpilliseen menettelyyn, *vakuutusosoikeus* voi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta korvauksensaajaa kuultuaan poistaa aikaisemman lainvoimaisen päätöksen ja määrätä aiheettomasti maksetun päivärahan maksettavaksi takaisin.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 200 .

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun tapaturmalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**palkkaturvalain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 26 §:n 2 momentti ja
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

Hallintovalitus

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 1 momentissa säädetyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan päätöksestä tiedon saatuaan.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *vakuutusoi-keuteen. Päätöksen tiedoksisaantia koskee, mitä 1 momentissa säädetään.*

Ylimääräisestä muutoksenhausta palkkaturva-asiassa annettuun 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa säädetään.

---

*Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 200 .*

Haettaessa muutosta ennen lain voimaantuloa annettuun työttömyysturvalautakunnan päätökseen sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**merimiesten palkkaturvalain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvalain (1108/2000)
24 §:n 2 momentti ja
lisätään 24 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Hallintovalitus

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen
tyytymätön saa hakea muutosta korkeim-
malta hallinto-oikeudelta 1 momentissa sää-
detyssä ajassa työttömyysturvalautakunnan
päätöksestä tiedon saatuaan.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen
saa hakea muutosta valittamalla vakuutus-
oikeuteen. Päätöksen tiedoksisaantia kos-
kee, mitä 1 momentissa säädetään palkka-
turvapäätöksen tiedoksisaannista.

*Ylimääräisestä muutoksenhausta palkka-
turva-asiassa annettuun 1 tai 2 momentissa
tarkoitettuun päätökseen on voimassa, mitä
hallintolainkäyttölain (586/1996) 11 luvussa
säädetään.*

-----
*Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 200 .*

*Haettaessa muutosta ennen lain voimaan-
tuloa annettuun työttömyysturvalautakun-
nan päätökseen sovelletaan lain voimaan
tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

10.

Laki**tapaturmavakuutuslain 43 ja 53 d §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 43 §:n 1 momentti ja 53 d §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 43 §:n 1 momentti laissa 948/1992 ja 53 d §:n 2 momentti laissa 893/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Ehdotus

43 §

Kun vakuutuslaitokselle on tehty ilmoitus työtapaturmasta ja oikeus korvaukseen on riidaton, mutta vakuutuslaitos katsoo korvausvelvollisuuden kuuluvan toiselle vakuutuslaitokselle, on ensiksi mainittu vakuutuslaitos velvollinen viipymättä korvausvelvollisen vakuutuslaitoksen puolesta suorittamaan asianomaiselle korvauksen ennakkona määrän, joka suuruudeltaan likimääräisesti vastaa korvauksen määrää. Jollei päästä yksimielisyyteen siitä, mikä vakuutuslaitos on korvausvelvollinen, on tämä kysymys alistettava tapaturmalautakunnan ratkaistavaksi. Tapaturmalautakunnan päätökseen *saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen.*

53 d §

Ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Ylimääräisestä muutoksenhausta *korkeimman oikeuden päätökseen* on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 200 .

Ylimääräisessä muutoksenhaussa ennen lain voimaantuloa annettuun päätökseen sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.